

04

Juli 2009
Årgang 145

budskabet

Tidsskrift for bibelstudium, trosliv og mission

Tema | Glæde i kristenlivet

Glad for Jesus
Det frelste æsels glæde
Glæde i menigheden

indhold;

leder

- 02** Men Samuel syntes ikke om ...
så han bad til Herren

tema

- 04** Glæde i kristenlivet
08 Glæde i menigheden
12 Det frelste æsels glæde
16 Glad for Jesus

andre artikler

- 20** Antisemitismen i den kristne kirke
gennem tiderne

horisont

- 24** Kirke til kirke projekt
25 Fadevor og KFS vs.
fortyndet østlig åndelighed

etik

- 26** Etik og penge – et problem?
30 For eller imod eutanasi

bøger

- 33** Teologen Carl Fr. Wisløff
35 Medarbejder eller modarbejder

ISSN 0901-4802

www.budskabet.dk

Budskabet udkommer seks gange om året;

Januar, marts, maj, juli, september og november.

Artiklerne i Budskabet afspejler ikke nødvendigvis redaktionens synspunkter, men redaktionen er ved deres optagelse ansvarlig for, at holdninger og synspunkter må kunne rummes inden for det, som LM står for.

Eftertryk, kopiering og citering er tilladt med tydelig kildeangivelse.

Design Chr Rahbek Olsen / Amalie Pug, Poulsen

Tryk Øko-Tryk

Pris Abonnement 230 kr.

Unge under uddannelse 135 kr.

Udgiver og ekspedition

Luthersk Mission

Industrivænget 40, 3400 Hillerød

tlf. 4820 7660

dlm@dln.dk

www.dln.dk

Redaktion

Alex Dahl Karlsen, cand.scient.pol. (redaktør)

Park Alle 31, 6880 Tarm. karlsen@dlgmail.dk

Flemming Bak Poulsen, forlagsredaktør, København
(redaktionssekretær)

Lene Due Madsen, lærer, Gudhjem

Inge Bøgel Lassen, lærer, Aalborg

Christian Haahr Andersen, præst, Herning

Henrik Gren Hansen, stud.theol., Århus

Men Samuel syntes ikke om ... så han bad til Herren

AF ALEX DAHL KARLSEN

Der er mange ting, vi som Guds folk ikke synes om. Vi værner os fx forhåbentlig aldrig til abortlovgivningen. "Religion ud af det offentlige rum" – har også brodt mod de kristnes omsorg for at vore børn og andre, der ikke tror på Jesus, møder evangeliet. Tidens aggressive universalisme, hvor enhver, der tør sige, at ikke alle kommer i Paradis, bliver beskyldt for at være bedrøvelige og det, der er værre.

Når kristne diskuterer, er tonen undertiden ikke meget anderledes, end den er hos de debattører, der ikke bekender sig som

kristne. Det hænger jo dels sammen med, at der er meget på spil: Er vi på vej mod vranglære, mod at mildne skellet mellem troende og ikke-troende eller er farisæismen ved at få indpas? Dels er også de kristnes debatkultur præget af syndefaldet, så der kan findes debatindlæg, hvor egoismens og selvretfærdigheden stikker sit syndige fjæs frem. Og det er såmænd ikke mere fromt at tie stille og tænke sit, mens jeg veltroede tænker: "Hør, hvor det stormer derude, her er der fredfyldt og tyst". Så mødes man med sine ligesindede og ryster på hovedet .

Først af alt: Guds ord er klart. Guds ord *har* noget at sige. Vel er der situationer, hvor debattører tager Guds ord til indtægt for meninger, som mere er *indlægning* end *udlægning* af Skriften. Men

Alex Dahl Carlsen; Nogle af os skal øve os på at høre og læse alt i bedste mening.

Guds ord er ikke uklart, så vi kan lægge hvad som helst i bestemte bibelord.

Derfor må vi tale, når Guds ord taler, og ikke tie, for det kan faktisk føre mennesker i fortabelsen, hvis de lever uden at omvende sig og i uopgjort synd.

Samtidig er der megen uenighed og diskussion, som mangler Jesu gråd over Jerusalem. Man diskuterer for at få ret og ikke med nød for eller af kærlighed til sin diskussionspartner.

For min egen del har det været ransagende at læse om Samuels bønsliv i en bestemt situation:

Baggrunden er, at Samuel er blevet gammel, og hans sønner fulgte ikke i hans spor. Israels ledere peger med rette på dette problem. Så er det, de beder ham sætte en konge over dem ligesom de andre folk. Dette synes Samuel ikke om. Hvad gør han så? "... han bad til Herren" (1 Sam 8,6).

Inden profeten Samuel fór i Kristeligt Dagblads læserbrevs-sider, bad han til Herren. Lad os bare spørge hinanden: Husker vi at bede til Herren, inden vi farer i flæsket på modstanderen eller snakker forarget sammen med vores meningsfæller?

Der er nemlig tre ting, vi skal huske: 1) Jesus døde også for ham, du er uenig med. Han vil også, at han skal nå Himlen. Du er kaldet til at have det samme sind over for ham, som Jesus har, så du ikke gør det vanskeligere for ham at blive i sin kristenstand. 2) Vi lever i syndens virkelighed. Det betyder, at både du og din diskussionspartner må være uenig "under blodet". Det er så nemt at forløbe sig, og sige eller gøre unødvendige ting, ja, synde i diskussionen. Det gælder ham den anden, men faktisk også dig. Derfor må du både være villig til at bede om tilgivelse for det, du ikke skulle have sagt eller gjort, samt at tilgive din diskussionspartner og bære over med hans uheldige formuleringer. Selv hvis han ikke selv ser det i

diskussionens hede. 3) Det betyder også, at nogle af os skal øve os på at høre og læse alt i bedste mening. Nogle af os kan der godt gå lidt "tordensønner" i, så at vi dømmer folk som forhærdede, vranglærere eller lignende, hvor det kan være en overdrevet dom.

Samuels samtale med Gud startede vel med Samuels smerte over, at folket reelt forkastede Gud som deres konge (1 Sam 8,7). Om der også var iblandet fornærmelse over, at folket forkastede hans to sønner, ved vi ikke.

Det var dog ikke kun Samuel, der var aktiv i bønnen. Som vi kan læse, havde Gud nød for sit folk, så selv om de reelt forkastede ham, var han ikke til sinds at lade dem "slippe så let". Derfor svarede Gud Samuels bønner ved at lægge et kald ind over ham. Og ikke nok med det. Hvor Samuel i begyndelsen – med rette – "ikke syntes om, at de sagde: "Giv os en konge, der kan herske over os:" (1 Sam 8,6), så fulgte Guds sindelag med kaldelsen af Samuel. Som Gud ikke forkastede Israel, trods hjertets grundskade hos dem, sådan forkastede Samuel ikke folket. Det førte til fortsat forbøn, så han i sin afskedstale måtte sige: "Jeg vil da heller aldrig begå den synd mod Herren at holde op med at gå i forbøn for jer" (1 Sam 12,23).

De gamle havde et stærkt blik for, at vejen til Himlen er en farefuld rejse. Vi er slet ikke sikre på at nå målet. Mange ting kan få os bort fra Jesus. Derfor er det så vigtigt, at vi har frimodighed til både at opmuntre og advare hinanden og på den måde hjælpe hinanden på vejen hjemad. Men lad os bede først såvel som sidst, som Samuel gjorde. Altså også for dem, som er på vej bort fra Herren, eller for dem, som ser anderledes på tingene. Så vil Herren velsigne os ved at give os sit sindelag for vor næste, på samme måde som han gav Samuel at se på sit folk med Herrens blik og kærlighed.

Glæde i kristenlivet

AF FLEMMING MOSE LAURIDSEN

.....

I denne artikel vil vi se på Filipperbrevet 4,4-7 og svare på spørgsmålet: Hvordan kan jeg blive glad for Jesus igen, så jeg med salmisten kan udbryde: "Lad mig atter frydes over din frelse" (Sl 51,14).

Der er så megen opgiveness i vore forsamlinger. Der er forfald, der er manglende vækkelse, der er ørkesløse diskussioner og til tider uenighed, der dræner. Det er som om, vi lever i en "ebbe-tid" – og længes så usigeligt efter en ny "flod-tid"!

Hvor går vejen?

Paulus skriver: "Glæd jer altid i Herren! Jeg siger atter: Glæd jer!"
Sæt dig altså for altid at glæde dig – i Herren.

I nuet

Hvor bruger du egentlig mest tid? I nuet, i fortiden eller i fremtiden? Jeg tror, mange har det sådan, at de i virkeligheden ikke bruger så meget tid i nuet. Mange bruger meget af deres tid på at tænke på fortiden, og det meste af resten til at prøve at få styr på fremtiden! Det kan nemt ende i resignation eller opgiveness, til tider i stressende modløshed. Gud er nemlig som oftest ikke med i vores forestilling om fremtiden.

Se, det er ikke at glæde sig altid i Herren. For glæde har med nuet at gøre!

Gud vil, at vi skal glæde os – i Herren. I den Herre, som møder os i nuet! Må det præge vore forsamlinger, vore møder, vore vidnesbyrd, at vi ikke kun tager fortiden frem, og heller ikke frygten for fremtiden, men taler om "nuet" – i bevidstheden om, at her i

Sat i perspektiv; Paulus skriver ikke fra et feriehus i Sydfrankrig eller fra Gran Canaria, hvor han nyder den fine sandstrand. Han er i fængsel.

nuet er Gud tilstede. Og beder vi ham med ind i vores liv, så er han også med ind i vores fremtid.

Derfor: sæt dig for altid at glæde dig i Herren.

Glæde fra at fængsel

Da filipperne hørte en sådan formaning fra apostlen, kendte de jo Paulus, som ifølge Apostlenes Gerninger kap.16 var blevet arresteret og kastet i fængsel sammen med Silas. Selvom de var forslåede og medtagne og sad med fødderne fastspændt i blokken, viste de ikke antydning af selvmedlidenhed. Tværtimod. Ved midnat istemte de lovsange.

Paulus er altså i fængsel. Han skriver ikke fra et feriehus i Sydfrankrig eller fra Gran Canaria, hvor han nyder den fine sandstrand. Han er i fængsel. Og her skriver han ikke: "Hold ud, brødre og søstre, ligesom jeg også holder ud!" Nej, han siger: "Glæd jer altid i Herren! Jeg siger atter: Glæd jer!" (4,4).

Et fantastisk vidnesbyrd fra Paulus til filipperne. Skulle vi ikke altid kunne glæde os i Herren? Alle frikøbte mennesker? Vores synd er blevet tilgivet! Vi er blevet erklæret retfærdige, fordi en anden har båret vores skyld. Vi har modtaget Helligånden som gave, pantet på den arv, vi har fået løfte om, og som vil blive vores, når Jesus kommer igen. Vi er børn af den levende Gud!

Skulle vi da ikke reagere med glæde og taknemlighed over alt det, vi har fået i øje?

Jo, vi må næsten bryde ud med David: "Han trak mig op af undergangens grav, op af slam og dynd; han satte min fod på klippen, så jeg stod fast. Han lagde mig en ny sang i munden, en lovsang til vor Gud" (Sl 40,3-4). Denne nåde er da så dyb, at Peter må udbrude: "Ham elsker I uden at have set ham, ham tror I på nu uden at se ham, men I skal juble *med en uudsigelig, forkla-*

*Glæd jer altid i Herren! Jeg siger atter: Glæd jer!
Lad jeres mildhed blive kendt af alle mennesker.
Herren er nær.*

Vær ikke bekymrede for noget, men bring i alle forhold jeres ønsker frem for Gud i bøn og påkaldelse med tak.

Og Guds fred, som overgår al forstand, vil bevare jeres hjerter og tanker i Kristus Jesus.

(Fil 4,4-7)

ret glæde, når I kommer frem til troens mål, jeres sjæles frelse" (1 Pet 1,8-9).

Glæd jer altid – i Herren! Læg mærke til, at der opfordres til at gøre det *i Herren*. Her er det ikke afgørende, hvordan man glæder sig, altså måden, men grunden til, at man glæder sig.

Det er ikke nødvendigvis glæde i Herren, når vi er larmende og højrostedede og løsslupne i en stor forsamling, hvor lovsangen er god. Det er helt i orden at lovprise på den måde. Men glæde i >

Herren kan lige såvel udtrykkes i højtidelig stilhed, under tårer af taknemmelighed, i ren glæde under bøn! Altså grunden til glæde, ikke stilen. Lad os derfor leve i nuet – med glæde i Herren.

I Nehemias' Bog 8,10 står der: "Vær ikke bedrøvede, for glæde i Herren er jeres styrke!" Måske er det en af grundene til, at Gud undertiden tillader os at blive ramt af ulykker – for at vi skal lære denne lektie ... så vi altid har den rigtige grund til glæde. At vi ikke søger den i os selv og vore egne kår, men i Skaberen. Så vi bevæger os væk fra det timelige til det evige; bevæger os væk fra fortiden og fremtiden, og ind i nuet.

Jamen, hvornår og hvor længe skal vi glæde os i Herren? Det besvarer teksten med ét ord: *altid*. "Glæd jer *altid* i Herren!" (4,4). Er det et bud eller en trøst? Ja, det er i al fald ikke bare et godt råd. Det er en befaling ind over vores liv. For Herren forandres ikke. Vi skal glæde os, for vi glæder os i Herren, den uforanderlige. Her må vi ikke lade smerten over fortiden, eller den usikre frygt for fremtiden, lamme os.

Se derfor din Herre Jesus for dig, og glæd dig i ham. For svækkes han for vores syn, så vil vores glæde i ham fordampe med morgenduggen.

Mildhed og glæde

Lidt overraskende kommer Paulus nu med en befaling i det næste vers, som en hjælp til denne glæde i Herren, nemlig ordene: "Lad jeres mildhed blive kendt af alle mennesker. Herren er nær" (4,5). Altså vær ikke konfliktsøgende og selvoptagne, men overbærende.

Til dette skriver D.A. Carson i sin bog *Livet: Kristus*: "Hvad ønsker de fleste af os at være kendt for? Ønsker du at være kendt for dit gode udseende? Ønsker du at være kendt for din hurtige opfat-

telse, din humoristiske sans eller din klogskab? Ønsker du at være kendt for din rigdom, din prægtige familie? Eller måske er du frommere og vil hellere være kendt for dit bønsliv eller for dine fremragende evner som leder af en bibelstudiekreds. Mange forkyndere ønsker at være kendt for deres forkyndelse.

Hvor frygteligt. Det er en sørgelig kendsgerning, at vores højeste og bedste motiver så let fordærves af vores selviske interesser, og at vi har tendens til at overse denne smertelige virkelighed. Paulus går lige ind til kernen: Bliv kendt for mildhed" (s.114).

Er det ikke det, Paulus selv fremhæver i Filipperbrevet 2,5: "I skal have det sind overfor hinanden, som var i Kristus Jesus". Og så skildrer Paulus, hvordan denne Jesus ikke regnede det for et rov, men gav afkald på det, blev menneske og døde korsfæstelsens forsmædelige, vanærende død.

Bed derfor inderligt om denne mildhed, at du må hige efter den. For da skal du ikke rokkes; da vil du holde ud i troen. Bliv kendt for mildhed ... for *Herren er nær* (4,5).

Jeg tror, Paulus her mener, at Herren er nær *rumligt* eller måske bedre *personligt*. Det vil sige: Gud er ikke langt borte. Han er meget nær hos dig i nuet. Lad derfor mildhed præge dig, og være det, du higer efter – som en hjælp til at kunne blive glad for Jesus igen.

Det er herlige ord: Herren er nær! Smag på en sådan sætning – igen og igen. For at møde denne Gud skaber en glæde i hjertet, i livet, i nuet, så jeg "atter kan frydes over din frelse" (Sl 51,14).

Paulus opfordrer nemlig videre i Filipperbrevet: "Vær ikke bekymrede for noget, men bring i alle forhold jeres ønsker frem for Gud i bøn og påkaldelse med tak" (4,6).

Vi har så let ved at bekymre os og glemme, at Herren er nær. Vi bekymrer os for fred, økonomi, hungersnød i Afrika, de enorme

Flemming Mose Lauridsen f. 1961

Cand.theol 1991.

Valgmenighedspræst i Ølgod.

Prædikant i LM siden 1984.

økonomiske uligheder i verden og finanskrise, som lammer os, for det kulturelle forfald i hele Vesten, for borgerkrige i Afghanistan, for Taliban og folkemord rundt i verden og så videre.

Vi har også personlige problemer, som konstant presser sig på: presset på arbejdspladsen, problemer med at holde sammen på familien, et ørkesløst ægteskab, en oprørsk teenager, tab af ens kære og økonomisk usikkerhed.

Jo, vi kan godt smile bittert til sådanne ord: "Vær ikke bekymrede for noget" og så mumle: "Du forstår det simpelthen ikke, Gud!"

Men det er det, han gør. Bibelen fortæller os ikke alene, at vi ikke må være bekymret for noget, men også om midlet. Det kommer umiddelbart efter som et alternativ: "men bring i alle forhold jeres ønsker frem for Gud i bøn og påkaldelse med tak" (4,6). Skal jeg virkelig blive glad for Jesus igen og glæde mig altid i Herren, så må der tid til: tid alene og stilhed for Gud.

Kære læser. Du trænger til tid alene og stilhed for Gud.

Vi lever i en tid, hvor vi dårligt nok kan afse tre minutter til en "stille stund". Men kommer du ind i regelmæssig bøn, vil du opdage, at Peter har ret: "Kast al jeres bekymring på ham, for han har omsorg for jer" (1 Pet 5,7). Eller som Paulus siger det: "Vi ved, at alt virker sammen til gode for dem, der elsker Gud, og som efter hans beslutning er kaldet" (Rom 8,28). For her styrkes vi og får ny kraft i forvisningen om, at Gud er nær, og at han er suveræn i sin godhed.

Derfor møder vi her i Filipperbrevet vejen til ikke at bekymre sig og til at glæde sig ved at bede under alle forhold og om alle ting: "Bring i alle forhold jeres ønsker frem for Gud i bøn og påkaldelse med tak" (4,6). Her lyder opfordringen om at glæde sig altid i Herren jo som en trøst. Men egentlig også som et bud, du må ef-

terleve. Bibelen har nemlig ingen antydninger af, at kristne skulle slippe lettere gennem hverdagen, måske tværtimod. Filipperbrevet 4 benægter ikke eksistensen af bekymringer, selvom kapitlet oser af glæde. Men det er netop under de trængsler, som vi alle kan komme ud for, at vi må finde vores hvile i Gud. Her møder vi, hvad vi skal gøre med bekymringerne. Teksten siger ikke, at hvis vi har den rette personlighed, kan vi hæve os over problemerne. Den fortæller os, hvor vi kan finde nåde og hjælp i nødens time.

Som D.A. Carson siger i sin føromtaltede bog: "Vi skal faktisk gå i offensiven. For vi skal ikke bare bringe alle vore forhold frem for Gud i bøn og påkaldelse, men vi skal gøre det med tak! – for der er fortsat meget at takke Gud for. Først og fremmest for det privilegium at være blevet forsonet med ham ved hans kære søns død, og for alle de velsignelser, som kommer til os, i dette liv såvel som i det næste, på grund af denne store frelse".

Derfor: Vær ikke bekymret for noget. Nej, men fold i stedet dine hænder med tak. For da vil resultatet ikke udeblive! – som Paulus siger det videre: "Og Guds fred, som overgår al forstand, vil bevare jeres hjerter og tanker i Kristus Jesus" (4,7).

For når alt kommer til alt, så er der stadig noget, der overgår al forstand. Guds fred stabiliserer os nemlig. Den bevarer os og lader os erfare glæden i Herren. Det er den kristnes glæde at stole på ham – ham, som lever, elsker, svarer ...

Hvis du derfor ønsker at blive glad for Jesus igen – hvis du ønsker at kunne udbrude: "Lad mig atter frydes over din frelse" – så siger Paulus i Filipperbrevet 4,4-7: Du må ikke sætte dig for at være bekymret, men i stedet lære at bede. Så vil du få nåde til at holde ud i troen. For husk: *Herren er nær!*

Glæde i menigheden

AF NIELS JØRN FOGH

I København er det blevet tradition at samles til bedemøde Store Bededag. Traditionen opstod, fordi flere kristne nydanskere med rette undrede sig over, at danskere brugte Store Bededag til alt andet end bøn. I år var flere end 1000 samlet til bedemøde i Helligåndskirken på Strøget.

Bjarne Nederby Jessen skriver i den anledning følgende i Udfordringen: "Da afrikanerne i slutningen af bedemødet 'gik bersærk', væltede der endnu flere mennesker ind fra Strøget, tiltrukket af lovsangen". Den slags sker vist ikke hver dag. Jeg tror, de blev tiltrukket af den synlige og ægte glæde, der prægede Guds folk i Helligåndskirken. Det er denne glæde i menigheden, vi skal se på i denne artikel.

Tak for menigheden

Der er grund til glæde, hvis jeg ejer noget af værdi! Jeg har mange ting, som jeg glæder mig over: Mit armbåndsur som jeg fik af min kone i sølvbryllupsgave. Den bog jeg lige nu læser af den amerikanske præst Erwin Raphael McManus.

I bunken med Guds værdifulde gaver er menighedens fællesskab. Jeg blev mindet om fællesskabets gave for nogle dage siden, hvor vi var på husbesøg. Vi blev inviteret inden for hos en familie, der meldte ud, at de ønskede en relation til kirken. Efterhånden fandt vi ud af, at manden havde en søster, som kom i en frimenighed. Det viste sig, at frimenigheden var tilknyttet Luthersk Mission. Pludselig forstod vi, hvorfor de havde åbnet døren for os. Vi var et svar på en anden menigheds forbøn og omsorg! Jeg blev så taknemmelig over at være en del af stort fællesskab,

Overvej; Har menighedstænkning, forholdet til Folkekirken eller noget helt tredje fået os til at glemme Jesus Kristus?

hvor vi står sammen om at vidne om Jesus. Jeg erfarede, at vi er medarbejdere på hinandens glæde (2 Kor 1,20).

På en Willow Creek konference fortalte Bill Hybels noget, som understreger menighedens fællesskab som gave. Efter en gudstjeneste kom et ægtepar til ham med deres nyfødte baby. Babyen var dækket af et klæde. Forældrene spurgte Hybels, om han ville bede for barnet. Han spurgte: "Hvad skal jeg bede om?" Forældrene svarede: "Lægerne har fortalt os, at vort barn umuligt kan overleve. Bed om, at det må være i stand til at modtage vores kærlighed i den tid, vi har det". Hybels bad det bedste, han havde lært!

Efter bønnen spurgte han forældrene: "Hvad med jer? Hvordan klarer I jer?" En af dem svarede: "Du skal ikke være bekymret for os. Vi har vores lille gruppe. De skal nok hjælpe os igennem det". Den gruppe ægteparret var med i, havde stået omkring dem under samtalen og forbønnen. Nu slog de kredsen om forældrene. Og så bevægede de sig ellers langsomt ud af kirken i én stor gruppe. Jo, de skulle nok klare sig!

Glæden i menigheden vokser, når vi ser, hvordan Gud bærer os gennem menighedens fællesskab.

Med fokus på Kristus

Det er 38 år siden, jeg kom til tro på Jesus og blev en del af menighedens fællesskab. Jeg ved, at fællesskabet ikke er fuldkomment! Også i menigheden er der klikker, magtkampe, forstillelse og udstødellesmekanismer. Men i menighedens fællesskab samles vi om budskabet om Jesus, som elskede os til døden på et kors. Dette budskab er menighedens klenodie. Og det er bare så vigtigt for menighedens glæde, at dette budskab står i centrum.

Der skrives mange bøger om at være menighed. Vi drøfter med

hinanden, hvordan vi skal organisere os. Det skal vi ikke gøre i denne artikel. Jeg vil blot pege på, at vi midt i vore strukturdebat-ter kan miste glæden i evangeliet. Og mister vi glæden over Jesus, får vi sværere og sværere ved at glæde os over menigheden. Så begynder vi at sige: "Fællesskabet på golfbanen er bedre end i kirken. Faktisk har jeg det bedre med mine golfvenner end med mine kirkevenner!" Ja, men de samles ikke om evangeliet i golfklubben!

Når vi mister fokus på evangeliet, bliver det hele så tungt. Trætheden breder sig i fællesskabet. Sådan var det også gået i galatermenigheden. Paulus stiller dem spørgsmålet: "Hvem har forhekset jer? Jesus Kristus er dog blevet aftegnet for øjnene af jer som den korsfæstede!!" (Gal 3,1). I denne menighed hedder den varme kartoffel omskærelse eller ej. Det spørgsmål kunne virkelig få folk op af stolene! Galaternes fokus er loven og de ydre ordninger. En af konsekvenserne af dette loviske fokus var mangel på glæde i menigheden. Paulus stiller dem spørgsmålet: "Hvor er nu jeres begejstring?" Det er svært at afgøre, om Paulus tænker på deres begejstring over ham eller over evangeliet. Måske er der ikke den store forskel på de to? De var netop glade og taknemmelige for Paulus, fordi han havde malet Jesus for deres øjne!

Her er der noget, vi må overveje! Har menighedstænkning, forholdet til Folkekirken eller noget helt tredje fået os til at glemme Jesus Kristus? Hvis det sker, skal vi ikke undre os over, at glæden og begejstringen forsvinder.

Ønsker vi at arbejde for glæden i menigheden, skal vi derfor fokusere på Jesus. Det er ham, der er kilden til glæde i menigheden. Det fremgår blandt andet af Herrens møde med disciplene påskedag, hvor Jesus velsigner dem med fred og viser dem sine hænder og side. Så står der: "Disciplene blev glade, da de så Her->

En hemmelighed; Hvis vi skal arbejde for glæde i menigheden, må vi give andre noget af værdi.

ren!" Herrens nærvær i fællesskabet er kilden til glæden.

Herrens nærvær giver os grund til at samles med forventning. I bogen *Forandring* skriver nordmanden Jens-Petter Jørgensen om "Glæden ved at samles":

Der findes en del spørgsmål, som det er umuligt at give noget enkelt og fyldestgørende svar på. Et af disse spørgsmål er, hvorfor det opleves mere attraktivt at gå i kirke i USA end hjemme i Norge.

Min kone Astrid og jeg boede i USA i 1985. Hver søndag måtte vi bare stå tidligt op om morgenen for at komme til gudstjeneste. Næsten overalt gjorde vi samme erfaring. Disse gudstjenester gjorde noget ved hele os. Vi kunne simpelthen ikke være dem foruden.

Det mærkelige var at stil og oplæg kunne være meget forskellig fra sted til sted. Nogle af menighederne havde en fast liturgi, andre havde lidt eller intet af den slags. Andre lagde vægt på at praktisere forskellige nådegaver inden for rammen af gudstjenesten. I andre menigheder var dette helt fraværende. Nogle af menighederne var relativt små, andre havde flere tusind medlemmer. Der var alligevel noget som var fælles for alle disse kirker: De blev oplevet attraktive både af kristne og af folk som befandt sig i periferien. Der var glæde knyttet til dette at samles.

(Oversættelse m.m. ved artiklens forfatter).

Jens-Petter Jørgensen giver flere bud på, hvorfor disse samlinger er præget af glæde. Mit personlige bud ville være: Vi samles med glæde, når Jesus Kristus er i centrum. De ydre ting har naturligvis også betydning. Er menigheden gæstfri? Er mødelederen forberedt? Er folk engageret i lovsangen, eller kommer der først liv i øjnene, når kaffen er serveret? Er prædikenen forståelig, central og engagerende? Alt dette har betydning! Men den dybeste glæde fødes, når Herren møder os i sit ord og med sin ånd!

Det er også frihed, når evangeliet om Jesus er i centrum. Jeg er overbevist om, at mange af vore diskussioner om mødeformer, musikstil og meget mere hænger sammen med, at vi har en stor del af vores identitet og tryghed i ydre former. Som folkekirkepræst undrer jeg mig ofte over dem, der hævder at gudstjenesten skal være genkendelig fra menighed til menighed. Hvorfor ikke give hinanden frihed at skabe nye gudstjenesteformer? Er det en ydre form, der definerer vort fællesskab? Er det ikke evangeliet om retfærdiggørelse af tro, der binder os sammen? Derimod skal der være højt til loftet, når det gælder læren og det kristne liv. Det er at vende det hele på hovedet! Vores fred har vi i Jesus Kristus! Der er ham, der giver mig identitet som et Guds barn. Når Kristus er fokus, sætter vi hinanden fri til at være menighed med glæde!

Tjeneste giver glæde

Der skabes glæde, når vi giver andre noget af værdi! Gud glæder sig over at skabe liv! Denne glæde har han også lagt ned i os. Derfor jubler vi, når vi får et barn. Vi har ikke givet vores børn livet, men Gud har brugt os som sine redskaber i skabelsesprocessen. Og dette at give et andet menneske noget så værdifuldt skaber glæde.

Jesus taler i Lukasevangeliet 15 om glæden i Gud, når en synder omvender sig. Guds glæde forplanter sig til os. Lad mig nævne et eksempel. For nogle år siden mødte vi Elisabeth ved en friluftsgudstjeneste. Elisabeth og min kone fandt hurtigt hinanden, så Elisabeth meldte sig til et Alpha-kursus. Hun kom til tro på Jesus en søndag, hvor hun gik til nadver. Her gik det op for hende, at Jesus elskede hende og var gået i døden for hendes skyld.

Efter nogen tid fik Elisabeth kræft og døde. Men hun døde i troen på Jesus. Når vi tænker på Elisabeth, bliver vi både ve-

Niels Jørn Fogh f. 1952

Cand.teol. fra Århus Universitet 1980/81.

Sognepræst i Lindehøj Kirke siden 1988.

Tidligere ansat i KFS i Århus.

modige og glade. Vemodige fordi vi savner hende i menigheden. Glade fordi vi midt i vores ufuldkommenhed har været med til at pege på Jesus, så det blev til tro. Guds hjerte dansede af glæde da Elisabeth tog imod Jesus! Og glæden forplantede sig til os!

Her er en hemmelighed. Hvis vi skal arbejde for glæde i menigheden, må vi give andre noget af værdi. Derfor spiller tjenesten en central rolle. En menighed der lukker sig om sig selv, mister glæden.

Paulus er et eksempel på, hvordan det skaber glæde, når Kristus forkyndes. Han sidder i fængsel i Rom. Men han glæder sig i fængslet, fordi "forholdene her hos mig snarest har ført til fremgang for evangeliet" (Fil 1,12). Paulus orienterer sig ud fra det, der fører til fremgang for evangeliet.

Hans fængsling har ført til fremgang for evangeliet på to forskellige måder. I Filipperbrevet 1,13 understreger han, at "det er blevet klart i hele borgen og for alle andre, at det er for Kristi skyld, jeg er i lænker". Borgen i Rom var det sted, hvor Prætorianergarden holdt til. Garden talte omkring 9000 elitesoldater. Paulus glæder sig, fordi han har været med til at sætte Jesus Kristus på disse soldaters dagsorden.

Paulus glæder sig også over, at andre i menigheden har fået nyt mod til at vidne om Kristus. "De fleste af brødrene har ved mine lænker fået større mod til at tale ordet uden frygt" (Fil 1,14).

De har set Paulus. Han er ved godt mod. Han smiler og vidner, selv om han sidder i lænker. De tænker: "Så er det måske ikke så slemt at lide for Kristi skyld. Her gik jeg ellers og troede, at kilden til glæde er at holde mund med troen. Men ærlig talt! Jeg visner i kedsomhed og mangel på udfordringer. Ledere i kirken taler dårligt om Paulus. Men han smiler. Han har noget på hjerte. Han lever! Jeg viser flaget i morgen og fortælle mine venner, at jeg tror på Kristus!"

Gud velsignede Paulus med glæde, da han rakte Jesus til andre. Gud vil også velsigne os, når vi vender os mod verden og forkynder Kristus. For her er vi tæt på Guds eget hjerte. "For således elskede Gud *verden* ...!"

Konklusion

Vil du arbejde for glæde i menighed, skal du øve dig i at se menigheden som Guds gave til dig. Tag gerne del i alle de spændende debatter om struktur, lovsangsformer, evangelisationsmetoder i en postmoderne virkelighed og alt det andet spændende. Men først og sidst skal du være med til at pege på Jesus! For det er Jesus i vores midte, der skaber glæde i fællesskabet. Og så skal du med dine evner og nådegaver række evangeliet til andre. Menigheden eksisterer ikke for sin egen skyld. Vi er sat i verden for at fortælle om Jesus og tjene vores næste.

Det frelste æsels glæde

Essay

AF DITTE OLSEN

.....

Hvad er kristen glæde? Er det en følelse eller en tilstand på trods af følelser? Er det noget, jeg skal fremtvinge hos mig selv? Eller er det noget, nogen får mere af end andre? Vær altid glade, siger Bibelen. Glæd jer altid i Herren! Altid!? Javel, ja ... Det første, jeg kommer til at tænke på, er en Peter Plys historie.

Som mor til mindre børn har jeg i en del år set tegnefilm om Peter Plys og hans venner. De er alle sammen legetøjs-dyr, som holder til i Hundredemeterskoven. Historierne om Peter Plys, den gule bamse, der elsker honning, er skrevet af englænderen A. A. Milnes. Bøgerne udkom første gang på dansk i 1930. Senere købte Disney rettighederne og har lavet flere tegnefilm om Peter Plys og

hans venner Tigerdyr, Grisling, Æsel, Ugle, Kængu, Kængubarnet, Max Muldjord og Ninka Ninus.

Alle tøjdysene er udstyret med deres egen specielle personlighed. I inderkredsen om Peter Plys, som er godmodig og lidt doven, er der særlig fire venner: Tigerdyr, den hoppende, glade og positive tiger, der altid har en sjov bemærkning. Grisling, en lille, lyserød gris, der er bange for alting. Pessimisten Æsel, altid nedtrykt og tungsindig. Og endelig Ninka Ninus, den herskesyge, handlekraftige og hidsige kanin.

Ninka Ninus er i en af filmene travlt beskæftiget med at dyrke gulerødder, og de andre fire venner kommer hele tiden og forstyrrer ham. De vil lege, tigge honning, trøstes eller opmuntres. Ninka bliver bare så træt af dem, at han proklamerer: Jeg flytter fra Hundredemeterskoven, hvis I ikke snart forandrer jer!

Vigtigt; Vi skal ikke pådutte hinanden en speciel måde at være (glade) på.

Venerne bliver fortvivlede. Godt nok er Ninka tit hidsig, men de kan slet ikke bære, at han skulle forlade dem. Og da slet ikke, hvis det er deres skyld. Så de beslutter, alle som én, at de vil forandre sig for at gøre Ninka glad igen, så han ikke flytter fra dem.

Peter Plys lover, at han aldrig mere vil spise honning. Ja, han vil ikke engang tænke på honning. Det, synes Tigerdyr, er et stort offer, så han lover, at han aldrig vil hoppe mere. Det er ellers dét, tigerdyr er bedst til, som han selv siger. Grisling lover til gengæld aldrig mere at være bange, og Æsel lover altid at være tilfreds.

"Men hvordan kan man altid være tilfreds?", tænker Æsel. "Jo, Plys plejer er jo altid at være tilfreds. Og Plys spiser meget honning". Så Æsel begynder at spise honning. Til gengæld bliver Peter Plys deprimeret. For han må jo ikke få honning. Så han går rundt og siger Æsels tidligere pessimistiske replikker.

Grisling spørger Tigerdyr, hvordan man holder op med at være bange. Tigerdyr svarer, at han aldrig er bange, fordi han altid hopper. Man kan ikke være bange, når man hopper, så kan man kun være glad, siger Tigerdyr. Så Grisling begynder at hoppe på tigerdyr-manér, mens Tigerdyr, der ikke må hoppe, bliver bange for sin egen hale og løber skræmt hen til Ninkas hus for at blive trøstet og gemme sig.

"Hvad er der med dig, Tigerdyr, du plejer da ikke at være bange for noget", skælder Ninka. Hvorefter han bliver væltet omkuld

Salige er I, når man på grund af mig håner jer og forfølger jer og lyver jer alt muligt ondt på. Fryd jer og glæd jer, for jeres løn er stor i himlene.

Matt 5,11-12

af en hoppende Grisling. Men inden han når at rejse sig for at skælde Grisling ud, kommer en nedbøjet Plys og et lalleglad Æsel også til. Æsel tigger: "Åh, Ninka Ninus, du har vel ikke lidt honning?" Og så flipper Ninka helt ud: "Hvad er det her for noget. I er jo slet ikke jer selv ..."

Som alle andre Plys-film ender denne selvfølgelig også godt. Alle bliver gode venner igen. Ninka vil slet ikke flytte, for han finder ud af, at han holder af sine venner præcis sådan, som de er – og alle bliver glade for at få lov til at være sig selv igen.

Hvor kommer den kristne glæde så lige ind? Jo – ingen af tøjdyrene var glade, når de skulle opføre sig som en af de andre. De var glade og tilfredse med at være sig selv. Og glædest for hinanden, når de andre også var sig selv. Det kunne vi lære rigtig meget af i den kristne forsamling. Ikke at pådutte hinanden en speciel måde at være (glade) på.

Ordet "glad" indbefatter opadvendte mundvige, munterhed, overskud, imødekommenhed. Jeg er ikke glad på den måde særlig tit. Det ligger ikke til min personlighed. Min personlighed, som er en krydsning mellem Æsel og Ninka, hopper ikke rundt og griner ved den først givne lejlighed. Så hvordan kan jeg efterleve Biblens opfordring til altid at være glad? Det er faktisk ikke så let. Det har været en årelang rejse for mig at få styr på det.

Nu kan man jo sige, at det har været ret heldigt for mig og min personlighed, at det lige var Luthersk Mission, jeg tilfældigvis kom i kontakt med, da jeg blev kristen for 25 år siden. For i Lu- >

Vær altid glade!!

1 Tess 5,16

Ditte Olsen; Min personlighed, som er en krydsning mellem Æsel og Ninka, hopper ikke rundt og griner ved den først givne lejlighed.

thersk Mission viser man ikke glade følelser. Her viser man ikke særlig mange følelser. Hvis man viser noget, så er det helst den nedbøjede "jeg-sørger-over-mine-synder"-mine. Eller – sådan har det været. Nogle steder. En gang. Det er lidt mere blandet i dag. Men "samværs-kulturen" i LM, hvis man kan kalde det sådan, har passet fint til mit temperament. Her hopper vi ikke rundt på Tigerdyr-manér. Vi er afdæmpede, voksenagtige, i vores udtryk.

Det har så fået nogle til at mene, at man slet ikke må være glad i LM. Og tro det eller ej – i ganske få øjeblikke af mit liv har jeg faktisk været rigtig, rigtig glad. Så glad at jeg har måttet give det hoppende og dansende udtryk. Og er blevet mødt af andres Æsel-Ninka-løftede øjenbryn. Ja, ja, det er ikke let at være menneske. Eller kristen. Eller glad.

Men er glæde kun en følelse? Er kærlighed? Dét ved vi i hvert fald noget om i vores sammenhænge. Vi ved, at kærlighed ikke kun er en følelse. Fra Bibelen ved vi, at Gud elskede verden, så han sendte sin egen søn. Gud kan naturligvis godt *føle* kærlighed, men han gjorde mere end det. Han handlede. På samme måde, når Bibelen opfordrer os til at elske hinanden, så skal det ikke bare være ord, men "i gerning og sandhed" (1 Joh 3,11). Ergo er kærlighed ikke (kun) en følelse.

Jeg tror, det er på samme måde med glæde. Glæde er ikke (kun) en følelse. Kristen glæde, glæde over Herren, glæde i Herren er mere end slags grundvished. Hvis kristen glæde skal beskrives som en følelse, så er det måske taknemmelighedsfølelsen, der

I retfærdige, glæd jer i Herren, og lovpris hans hellige navn.

Sl 97,12

kommer nærmest.

Jeg kan sammenligne min egen glæde i Herren med glæden over mit hjem. Jeg er taknemmelig for, at vi har et hus at bo i. Jeg ved, hvor det ligger, også selvom jeg er et andet sted. Jeg kan længes efter den tryghed og frihed til at være mig selv, som man kun har hjemme hos sig selv. Jeg kan godt være sur, hidsig, deprimeret eller det, der er værre, men jeg har en grundlæggende vished, tryghed, puste-ud-hed ved at tænke på mit hjem, ved at komme hjem.

Og derhjemme kan jeg uden hæmninger og i fuld tryghed græde i spandevise. Eller råbe og sparke til ting. Hvis nogen trykkede på pauseknappen i sådan en situation og spurgte: Hov, skulle du, som har et hjem, ikke være glad? Så ville jeg trække vejret dybt og så skribe: SELVFLGELIG ER JEG GLAD, jeg er jo i mit hjem, men lige nu FØLER jeg altså vrede og sorg (over alt muligt andet).

Kærlighed kan forveksles med forelskelse, så man tror, at kærlighed kun er forelskede følelser. Men forelskelse er en delmængde, en side af kærligheden. På samme måde kan man forveksle glæde med munterhed. Man kan tro, at glæde er det samme som altid at være i godt humør. Men munterhed er kun en side af glæden. Tænk fx lige over dette citat: "Glæd jer, når I deler Kristi lidelser, så at I også kan juble af glæde, når hans herlighed åbenbares" (1 Pet 4,13).

Jeg kan ikke tro andet, end at Peter mener, at der er forskel på

Håbets Gud fylde jer med al glæde og fred i troen, så at I bliver rige i håbet ved Helligåndens kraft!

Rom 15,13

Ditte Olsen, f. 1965

cand.mag. i dansk 2002.

Pt. forlagsredaktør, projektleder og konsulent.

”temperaturen” i de to former for glæde, han nævner. Derfor kan man også sagtens være glad, selvom man er i dårligt humør. Eller når man lider. For glæde er ikke kun en følelse. Det er en tilstand. En overbevisning om Guds yndest. En tillid og taknemmelig til Gud. Glæde er Åndens frugt (Gal 5,22).

Nu har jeg selv være forskånet for kæmpesorger. Til mennesker, som virkelig er blevet ramt hårdt, skal jeg ikke komme med hurtige opfordringer om at smile. For verden er grum. Syndefaldets konsekvenser onde – og det kan man ikke glæde sig over. Især ikke mens det står på, det har vi også Bibelens ord for (Hebr 12,10-11). Lidelser er ikke noget at grine ad.

Livet her er både sødt og surt. Jeg har også smagt sur honning. Foruden den Æsel-Ninka-personlighed, jeg må slås med til min død. Alligevel må jeg tilstå, at jeg er blevet gladere med årene. Fordi jeg er vokset i erkendelse af Guds kærlighed og nåde. Jeg er blevet mere taknemmelig for syndernes forladelse. Over at være ren og retfærdig. Over håbet om Himlen. Og over Guds hverdagsvelsignelser. Jeg kan faktisk slet ikke få hænderne ned – billedlig talt. Jeg er også blevet bedre til verbalt at udtrykke glæde i form af munterhed og tilfredshed.

Men det er ikke kommet helt af sig selv. Gud virker i os – jep! Men han ønsker, at vi skal virke med. Der er faktisk ikke noget mere nedbrydende end Æsels evindelige brok. Både for ham selv og hans venner. Og der er heller ikke noget, der er farligere for troens liv, end Ninkas stædige bitterhed. Men vi kan alle sammen vælge at takke

Gud – for stort og småt, hver eneste dag. Og det er altså svært at blive ved med at være mismodig eller bitter, når man takker.

Så glæde er ikke (kun) en følelse. Det er det også. Og du, som har et lyst sind og let til smil: Giv frimodigt udtryk for din glæde og taknemmelighed til Gud på *din* måde! Og til beslægtede Æsel-Ninka brødre, der oveni har måttet lide meget: Man behøver ikke at hoppe manisk rundt for at være glad og taknemmelig for det, Gud han er. For det ultimative, han har gjort for dig.

Og sammen kan alle vi, som er Guds børn, uanset personlighed, glæde os over Ham, som vi elsker, uden at have set ham, Ham, som vi tror på nu, uden at se ham, for vi skal juble med en uudsigelig, forklaret glæde, når vi kommer frem til troens mål, vores sjæles frelse (1 Pet 1,8-9). På den dag vil selv æsler hoppe på tigerdyr-manér!

Glæd jer over Herren, fryd jer, I retfærdige, alle I oprigtige skal juble!
Sl 32,11

I retfærdige, glæd jer i Herren, og lovpris hans hellige navn.
Sl 97,12

Glad for Jesus

Tre mennesker sætter ord på deres glæde.

Anne Birgitte Haahr Andersen, 23 år
Kommende journaliststuderende
(på Syddansk Universitet) i Odense.

Al grund til at glæde sig

Jeg er glad for Jesus, fordi jeg kan stole 100 procent på ham i mit liv. Han har selv skabt mig og er ligesom en bedste ven, der kender mig helt. Han er kærlig og klog, og ved, hvad der er bedst for mig. Jesus er der altid for mig.

Helt konkret oplever jeg situationer, hvor jeg ved, Jesus griber ind i mit liv. Det kan være i nogle situationer, jeg er bange for at stå i, hvor han kommer mig til hjælp og beskytter mig. Eller mennesker jeg møder, hvor Jesus bare gør mine oplevelser med dem meget bedre, fordi jeg beder ham om at være der. Det gør mig tryk at vide, at han altid er tæt på og går med mig – også gennem skyggedale. Han holder englevagt og leder mig med sin overnaturlige kraft.

Jeg ser Guds kærlighed overalt i skaberværket, og det giver mig en ufattelig glæde og ro. For ham er jeg lige, som jeg skal være. Han velsigner mig med mange ting, hvilket jeg er taknemmelig for. Familie og venner, mad, tøj og penge. Han giver mig en indre glæde uanset mit humør! Det afhænger ikke af ydre omstændigheder. Derfor elsker jeg især at prise ham gennem lovsang, for der

Karen Sulkjær; Jeg oplever, at glæden ofte er som sæbebobler, der let brister og går i stykker.

.....

kan min glæde over ham og det han har gjort, komme til udtryk. Det skaber en lovsangsglæde i mig at takke ham ved at synge.

Jeg elsker Jesus, fordi han har gjort min frelse klar, og jeg kan se frem til noget helt fantastisk: Næmlig Himlen. Det giver mig stor glæde, alt det, Jesus har gjort for mig. Det er en sand rigdom, og gør hverdagen mere overskuelig. Fordi jeg ved livet hernede engang får en ende.

Selv når jeg er mest nede, minder Jesus mig om hans kærlighed til mig. Det gør han gennem et smil fra et andet menneske, en sms, et brev eller en opringning. På trods af hans usynlighed, viser han helt klart sin tilstedeværelse i mit liv. Og han ønsker det allerbedste for mig. Derfor har han forberedt en himmel til os, hvor vi alle vil være lykkelige, og hvor der bare skal være fred og glæde. Alt i modsætning til denne verden. Lyder det ikke bare godt? Jeg kan næsten ikke vente.

Derfor holder jeg fast i at: "I alt dette mere end sejrer vi ved ham, som har elsket os. For jeg er vis på, at hverken død eller liv eller engle eller magter eller noget nuværende eller noget kommende eller kræfter eller noget i det høje eller i det dybe eller nogen anden skabning kan skille os fra Guds kærlighed i Kristus, Jesus vor Herre" (Rom 8,37-39).

Hvad har vi da at frygte? Jesus har gjort alt for os, og ingen kan skille os fra ham og hans kærlighed. Det giver da al grund til at glæde sig!

Karen Sulkjær f. 1968
Uddannet lærer i 1994.
Arbejder pt. på demensafsnittet på Klokkebjerg plejehjem.
Kommer i Tarm Frimenighed.

Et anker i livets storme

Da Johannes Levinsen som ung præst, kun 31 år gammel, lå på sit dødsleje, skrev han sangen "Jeg går til Himlen, der er mit hjem". Det gjorde et meget stærkt indtryk på mig, da jeg læste det første gang. Hvordan han midt i smerten over at skulle miste livet i en så ung en alder kunne skrive lovsange til Gud og kunne glædes ved snart at skulle herfra.

Jeg tror grunden lå i, at hans glæde ikke var afhængig af hans vellykkethed i arbejdet, familien eller menigheden, men lå et helt andet sted – nemlig hos Jesus.

Ind imellem kan jeg opleve lidt af den samme glæde. En glæde over, hvad Jesus er og har gjort for mig. Til andre tider er min glæde mere afhængig af, hvor godt jeg klarer mig på min arbejdsplads, i menigheden og overfor mine børn og ægtefælle. Og jeg oplever, at glæden da ofte er som sæbebobler, der let brister og går i stykker.

For vi lever i en tid, hvor vi dagligt bliver fyldt af en masse indtryk, vi skal forholde os til. Ting vi ser og hører og som fylder i sind og tanker.

En tid, hvor vi bliver vurderet og bedømt på det vi kan, i stedet for det vi er. Og hvis vi ikke passer på, kan det let præge os i forholdet til de andre i menigheden.

En tid, hvor det kan være svært at finde ro og stilhed i sind og tanker, fordi der er så meget der fylder, og det derfor kan være svært at bevare glæden hos Jesus.

I vores familie har den fælles andagt været en stor hjælp til at finde roen i hverdagen. Særlig har det for os været svært at finde ro om morgenen, hvor alle skal være klar og ud af døren. Her har vi fået meget glæde af at læse et "mannakorn" og bede en bøn for dagen og dens gøremål. Det er godt på den måde at starte dagen sammen med Jesus. Om aftenen er der lidt mere tid og ro til at læse et lidt længere andagtsstykke eller et stykke fra en børnebibel, og når børnene er gået i seng er det godt at slutte dagen med at læse et stykke fra bibelen sammen med min mand.

Når jeg oplever ting, der vil tage glæden fra mig og i stedet fylde mig med bekymring, opleves det godt at bede for det som bekymrer mig, så det ikke længere er min, men Jesu bekymring. Det er godt at vide, at han har overblikket, når jeg ikke har det.

Da vi for 5 år siden fik en søn, der viste sig at være født med klumpfødder på begge fødder, mærkede vi meget konkret, hvordan Jesus bar os igennem det første svære år med et klumpfødsbarn. Han lod os ikke i stikken, men gav os kraft og styrke til at være forældre for ham og vores tre andre børn.

I Hebræerbrevet 6,19-20 står der: "Det håb er som et anker for sjælen; det er urokkeligt og sikkert og rækker ind bag forhængen, hvor Jesus gik ind som en forløber for os, idet han blev ypperstepræst for evigt på Melkisedeks vis". For mig er troen på Jesus som

et anker, der ligger udenfor mig selv og rækker helt ind i evigheden. Et anker der står fast midt i livets storme og omskifteligheder. Et anker der kan bære mig helt ind i evigheden. Mister jeg det anker, mister jeg fodfæstet i livet.

Henning Juhl, f. 1948

Uddannet tømrer i 1969.

Arbejder på en fabrik, der fremstiller trætrapper. Kommer i Tarm LM og Tarm frimenighed.

Han vasker mine fødder

Hvorfor er jeg glad for Jesus? På det spørgsmål kan jeg svare ganske kort: Det er på grund af evangeliet!

Eller: "Vi elsker, fordi han elskede os først".

Selv om det primært er frelse fra fortabelsen, og det at han hver dag åndelig talt vasker mine fødder, der gør mig glad for Jesus, så vil jeg gerne føje lidt mere til.

Jeg har helt fra barnsben vidst, at Jesus er afgørende for at blive reddet fra helvedes gru.

Men det var først som 15-årig, da jeg gik på efterskole, at det

gik op for mig, at Jesus har gjort alt, hvad der skulle gøres for at redde mig, og at der derfor kun var ét tilbage for mig at gøre: at sige ham tak! Jeg begyndte forsigtigt at tage imod hans uforbeholdne kærlighed og frelse. Derfor begyndte kærligheden til Jesus så småt at pible frem i mit hjerte, og jeg begyndte at blive glad for Jesus.

Siden har denne kærlighed og glæde været lidt skiftende, selv om vi opfordres til at glæde os altid i Herren.

Det var vel mest i tider, hvor sygdom og modgang tvang mig ind i Guds nærhed, at glæden for og i Jesus erfarede stærkest. Når livet var let og medgangen satte kulør på tilværelsen, kunne det være sværere at vide om glæden nu var på grund af Guds gaver, eller det stadig var glæden i Herren, der gjorde mig glad og tryk.

Når jeg skuffer dem, jeg omgås, glæder det mig trods alt, at selv om Gud måske bedrøves, så bliver han ikke skuffet, for han ved jo alt om mig. Når jeg skuffer mig selv, må jeg altid gå til Jesus, og han er fuld af trøst til den knuste og nedbøjede. Når jeg såres af andre, må jeg gå til Jesus og finde lægedom for alle slag.

Er det underligt, at jeg bliver glad for Jesus? Glæden vokser i takt med at jeg i de forskellige livssituationer "øser vand med glæde af frelsens kilder".

Det betyder ikke, at jeg er meget smilende, men det betyder, at jeg midt i min daglige egoisme, midt i hverdagens små og større vanskeligheder, midt i hverdagens fristelser til irritation, midt i svingningen fra modløshed til hovmod, kan finde fred og glæde hos Jesus, hvis jeg bare tager lidt tid til at søge hans nærhed, han "som dog ikke er langt borte fra en eneste af os".

Selv om han opdrager mig og sender modgang på min vej, så ved jeg, at han altid omslutter mig med stor kærlighed. Han forsikrer

mig, "at alt virker sammen til gode for dem, der elsker Gud".

Selv om jeg ikke altid føler mig glad for Jesus, så er jeg det dog altid, fordi jeg under alle forhold har det så godt med Gud, som Jesus har gjort det for mig. Det vil sige at selv når synden frister mig, når skammen brænder i mig, og når mismod tynger mig, har Jesus skaffet mig en kærlig far, der altid elsker mig og kun ser mig ren og retfærdig og himmelen værdig. Derfor er jeg glad for Jesus!

Og så er jeg glad for, at jeg ikke behøver at leve i angst og uvidenhed om livet efter dette liv. Selv om også det er en kamp at tro det, forsikrer han mig igen og igen på forskellig måde om, at hvor han er, der vil han også, at jeg skal være. Og det mener han så meget, at han satte livet ind på det.

Derfor er jeg glad for Jesus og kan ikke under nogen omstændigheder undvære ham!

Antisemitismen i den kristne kirke gennem tiderne

AF JØRGEN BERNHARD

.....

Et besøg på Yad Vashem, museet for Holocaust i Jerusalem, er dybt frustrerende. Den bestialske udryddelse af seks millioner mennesker efterlader dybe sår i sjæl og sind.

Yad Vashem er etableret for at huske historien. At huske fortiden er grundlæggende i jødisk tro og kultur. "Husk, at du selv var træ i Egypten". Fortiden står prentet i den jødiske sjæl. Men vi? Husker vi?

Endlösung

Gamle, syge, gravide og små børn, to tusind uskyldige jødiske sjæle, blev brutalt skudt og kastet ned i store grave. Mange var stadig i live. Børnene ofrede man ikke kugler på, de blev blot

skubbet ned. Mange var kun såret. Næste morgen kravlede nogle af dem op af massegraven for blot at blive skudt. Den store grav rummede tusind; de to mindre hver fem hundrede. Vi hørte om denne massakre af det polske politi, som fortalte det til vores ven, Moshe Hersh – i detaljer, for de havde selv været med til nedslagtningen. Den følgende søndag gik de i kirke sammen med familien som om intet var sket. De havde ingen skyldfølelse. De havde jo kun ombragt jøder – med deres præsters velsignelse, præster, som havde opildnet dem fra deres prædikestole. Det skete i Polen den 2. september 1942 (M.L.Brown s.177).

Mange andre omkom ved lignende massakrer. Andre – millioner – blev indfanget og stuvet i kreaturvogne til Auschwitz, hvor man i krematorierne nåede op på flere tusind brændinger om dagen.

Hvad var disse menneskers forbrydelse? De var jøder af fødsel!

Holocaust; Børnene ofrede man ikke kugler på, de blev blot skubbet ned.

Holocaust var mulig, fordi Hitler og nazisterne kunne bruge den "kristne" antisemitisme, som havde floreret i Europa i det meste af kirkens historie. Jeg vil trække nogle glimt frem i lyset og vise, at antisemitismens cancer voksede frem med støtte fra kirkelederes udtalelser og holdninger.

Oldkirken

Næret af jødisk modstand mod kristendommen ses allerede hos de tidlige kirkefædre en fjendtlig holdning. Blandt andet hos Tertullian (død 225) og Origenes (død 254). Begge talte kraftigt imod jøderne, som alle blev gjort skyldige i Jesu død. Trods Jesu egne ord: Jeg sætter mit liv til af mig selv (Joh 10,18).

Da kejser Konstantin i 4. årh. antog kristendommen som romerrigets religion, førte det til mange konflikter. Jødedommen blev regnet for et "gudsbespotteligt folks religion", jøder for "gudsmordere", en "skadelig sekt", og kejserlige dekreter indskrænkede deres frihed. Jo mere magt kirken fik, desto værre for jøderne.

Ved det berømte kirkemøde i Nikea 325 blev det besluttet, at kirken ikke længere skal fejre påske på samme tid som jøderne. "Det ville være uværdigt," lyder begrundelsen, "om vi ved denne hellige fest fulgte jødernes skik, de som besmittede deres hænder med den uhyrligste forbrydelse og forblev åndeligt blinde. Fra nu af vil vi ikke mere have noget fælles med det os fjendtlige jødefolk, for vor frelser har vist os en anden vej". (W.Keller bd.1 s.152). Kirken skar sine jødiske rødder over og fjernede sig fra sit grundlag.

Da nogle kristne åbent viste sympati for jødernes gudstjeneste, tordnede biskop i Konstantinopel Johannes Krysostomos (død 404): "Synagogen er ikke kun et utugtens hus og et teater, men også en røverhule og et ly for vilde dyr – nok findes der ingen

afguder der, men des mere hygger dæmonerne sig. Det er et samlingssted for kristusmordere, for dem, der forfølger korset. – Hvis nogen kalder den et horehus, lastens hule, djævelens asyl, Satans borg, sjælens fordærv, al ulykkes gabende afgrund eller hvad som helst, så siger han mindre, end den har fortjent". (W.Keller bd.1 s.162). Hans prædikener blev brugt i kirkens undervisning.

Den lærde Hieronimus (død 420), som boede i Palæstina og lærte hebraisk af rabbinerne, så han kunne oversætte Bibelen til latin, udtalte: "Når det er fornødent at foragte de enkelte og folket, så afskyr jeg jøderne med et usigeligt had" (W.Keller bd.1 s.164). Augustin (død 430) var talsmand for, at jøderne kunne bo frit i de kristne lande, men havde ellers ikke noget til overs for dem.

Kirkefædrenes skrifter om jøderne var som en jødehadets trosbekendelse, som hele kristenheden kunne hente inspiration fra, når der skulle samles brænde til antisemitismens bål og brand.

Middelalderen

"Dybt mørke brød ind over os", skrev en jødisk forfatter i 1096, året for det første korstog. Den følgende tid blev fyldt med rædsel og gru for jøderne. Pave Urban 2. opfordrede fyrster og riddere til at drage til Jerusalem og befri den hellige stad for muslimernes herredømme. De havde skændet Kristi grav og andre hellige steder. "Gud vil det" var slagordet, der samlede titusinder til korstog. Deltagerne blev lovet syndernes forladelse og eftergivelse af kirkelige bodsstraffe, hvis de faldt i hellig krig.

Begejstringen var kolossal. Men irregulære grupper af korsfarere begyndte kampen på de hjemlige breddegrader og faldt over jøderne. "Et vildt, ustyrligt, ubønhørligt folk rejste sig, en blanding af franskmænd og tyskere. – Når de drog gennem byer med en jødisk befolkning, sagde de til hinanden: Nu bryder vi op for at >

Pave Innocens 3.; Jøderne er, ligesom brodermorderen Kain, fordømt til at flakke rundt på jorden som flygtninge og landstrygere og skamfulde tilhulle deres ansigt.

.....

hævne os på ismaelitterne, men her støder vi allerede på jøderne, hvis forfædre har korsfæstet vor frelser, så lad os først og fremmest hævne os på dem. Gid Israels navn må blive udsluttet, hvis de ikke straks vil anerkende os og Messias Jesus" (W.Keller bd.2 s. 12).

I Worms blev mange jøder ofre for massakren i deres egne huse, mens andre søgte ly i biskoppens residens. Kun få lod sig tvangsdøbe. Mange tog deres eget liv. Mødre dræbte først deres børn og derefter sig selv. "Hør Israel, Herren vor Gud, Herren er én", var deres sidste bøn. De fleste i biskoppens residens tog sig selv af dage. Korsfarerne slæbte ligene nøgne rundt i gaderne. Otte hundrede dræbt på to dage. Tilsvarende gik det i andre tyske byer. I Regensburg blev jøderne drevet ud i Donau og tvunget til at dykke under et stort kors af træ. Tolv tusind omkom ved disse massakrer.

Under de følgende korstog voksede hadet, og pave Innocens 3. indskrænkede jødernes frihed endnu mere. Til en greve, der var venlig stemt mod jøderne, skrev han: "Jøderne er, ligesom brodermorderen Kain, fordømt til at flakke rundt på jorden som flygtninge og landstrygere og skamfulde tilhulle deres ansigt. De kristne herskere skal aldrig nogensinde begunstige dem, men prisgive dem til slaveriet" (W.Keller bd.2 s. 26).

Det store kirkemøde i 1215, Laterankonciliet, besluttede, at jøder i alle kristne lande skulle bære det forsmædelige jødemærke eller en jødehat. Som en pariakaste skulle de være genkendelige på afstand, udstødt af det menneskelige samfund. Denne nedværdigelse stod på i flere hundrede år. Og det var kirken og præsterne, som stod bag disse bestemmelser.

Reformationstiden og Martin Luther

Kirkens reformation i det 16. årh. bragte ingen forandring for jøderne. Luther angreb i skriftet "Jesus født som jøde" (1523) ganske vist kirkens dårlige behandling af jøderne, men da de ikke sluttede sig til ham og hans fortolkning af Bibelen, tordnede han i bogen "Om jøderne og deres løgne" (1543) imod dem som et folk "besat af alle djævlø". Luther beskylder jøderne for alt det værste, ritualmord, forgiftning af brønde, trolddom, forræderi til fordel for tyrkerne – og slutter med: "Hvad skal vi kristne gøre med dette forkastede, forbandede folk?" Hans råd er: 1) Afbrænde jødernes synagoger og skoler – til Guds ære. Moses ville have gjort det samme. 2) Ødelægge jødernes huse, de skal leve i elendighed som fanger. 3) Tage bønnebøger og andre skrifter fra dem. 4) Under trussel om dødsstraf forbyde rabbinerne at undervise. De er banditter og ulydige mod Herrens lov. 5) Ophæve deres frihed til at rejse frit. 6) Forbyde ågerforretning, fratage dem penge, sølv og guld. 7) Tvinge unge jøder til at arbejde med økse og hakke. – Vi skal være lige så kloge som Frankig, Spanien og Bøhmen og ud-drive dem af landet for altid. Væk med dem (M.S.Lausten s. 174f).

Luther opfordrede øvrigheden, præster og menigmand til at gennemføre hans forslag. Et par skrifter mere mod jøderne så dagens lys, hvor Luther bl.a. henviser til billedet af jødesoen og håner og latterliggør rabbinerne. Hans sprog er meget vulgært. Et relief af jødesoen med ammende rabbinere ses den dag i dag i muren på Luthers sognekirke i Wittenberg. Luther har dagligt kunne iagttage relieffet. Min kone og jeg har med sorg og skam stået i Wittenberg og betragtet dette.

Luthers holdning må ses som en frugt af hans teologi. Han afvi-

Jørgen Bernhard

Cand.theol.

Tidligere missionær i Etiopien, nu pensionist.

ser da også, at Gud i profetierne lover, at Israels folk skal komme tilbage til Israels land, ligeså at Romerbrevet 11,26 "så skal hele Israel frelses" går på folket Israel (E.M.Plass s.687).

Nazismen

Hitler og nazisterne var religiøse i deres had til jøderne. Nazi-ideologen Julius Streicher hævdede, at jøderne var ved at løbe kirken over ende. "Jøderne er vores ulykke". Hitler skrev i *Mein Kampf*: "Fra i dag tror jeg, at jeg handler i overensstemmelse med den Almægtiges vilje ved at forsvare mig selv mod jøderne, jeg kæmper for Herrens sag". Nazisterne brugte Luthers skrifter mod jøderne og citerede hans råd – den germanske profet. Danske nazister oversatte i 1938 Luthers skrift "Jøderne og deres løgne". Genoptryk i 1972.

Gennem næsten 2000 år umenneskeliggjorde den kristne verden jøderne og var således med til at bane vejen for Holocaust, den ultimative umenneskeliggørelse. Den kirkelige antisemitisme sagde: I har ingen ret til at leve som jøder blandt os. Nazisterne sagde: I har ingen ret til at leve overhovedet. Yad Vashem fortæller, hvad det førte til.

Lyspunkter

Der var lykkeligvis lyspunkter. Fra 17. årh. puritanere og pietister. De søgte tilbage til Bibelen, og mange af dem nærrede kærlighed til Israel og jøderne. Det gælder også Chr. Møller, som stiftede LM. Under 2. verdenskrig: En Dietrich Bonhoeffer og en Kaj Munk. De talte nazismen imod og måtte bøde med livet. De danske biskoppers holdning med Fuglsang Damgaard i spidsen kan vi mindes

med glæde. De protesterede offentligt imod jødeforfølgelsen. Det samme skete i Norge, hvor bl.a. O. Hallesby og L. Hope stod åbent frem imod tyskernes behandling af jøder. Den danske redning af jøder til Sverige i 1943 var også et stort lyspunkt i det sataniske mørke.

Følg Paulus

"Jeg spørger nu: Har Gud forkastet sit folk? Aldeles ikke! ... I forhold til evangeliet er de fjender for jeres skyld; men i forhold til udvælgelsen er de elskede, og det er de for fædrenes skyld. For sine nådegaver og sit kald fortryder Gud ikke" (Rom 11,1 og 28f).

Kilder:

Werner Keller: *Spredt blandt folkeslagene*, bd. 1 og 2. København 1968.

Michael L. Brown: *Our Hands Are Stained With Blood*. Shippensburg 1992.

Martin Schwartz Lausten: *Kirke og Synagoge*. København 1992.

Ewald M. Plass: *What Luther Says*. Saint Louis 1972.

Jørgen Glenthøj: *Kirkelige Dokumenter fra besættelsestiden*. Borum 1985.

Centre for the Study of Historical Christian Antisemitism. www.hcacentre.org

Horisont;

Spalten, hvor redaktionens medlemmer vil forsøge at sætte aktuelle og principielle forhold ind i en større sammenhæng. Spalten vil også indeholde passager fra den kirkelige debat og klip fra forskellige blade og aviser.

Kirke til kirke projekt

I Herning Folkeblad kunne avisens læsere den 28. marts læse, at en række seniorer fra Herning har udskudt ferien på det femstjernede hotel på Mallorca og i stedet valgt at betale 12.500 kroner for én måneds ophold i Nigeria, hvor de skal bruge tiden på at bygge et hus til medarbejdere på en skole med 500 kostskoleelever. "Rejsen er en chance for at hjælpe nogle fattige afrikanere, der ikke har ret meget at gøre godt med. Samtidig får vi en eksotisk oplevelse, som helt sikkert vil give os mere end en almindelig ferie," siger Jens Kristian Egedal fra Gjellerup til Herning Folkeblad.

Ovennævnte tur er arrangeret af Mission Afrika (tidligere Sudanmissionen), som har indgået et samarbejde med folkekirkerne i Hernings to provstier. Menigheds-rådene i Herning nordre- og søndre provsti har således forpligtet sig til at hjælpe med at skaffe midler til et missionsprojekt og en række konkrete hjælpeprojekter, hvor omdrejningspunktet er den Lutherske Kirke i Nigeria. Til gengæld vil en gruppe af farverige afrikanere på et tidspunkt komme til Herning, hvor de vil sprede

deres smittende glæde ved det kristne budskab. "Hele projektet kan give inspiration til vores kirke i Gjellerup ... Det giver meget at møde den livsglæde, der findes i de afrikanske menigheder," siger Ruth Egedal, der sammen med sin mand og seks andre rejsefæller i oktober tager til landsbyen Mbamba, hvor der skal opføres et hus. Kirke til kirke projektet skal altså være et win/win projekt, hvor både den nigerianske kirke og de danske menigheder får noget godt ud af samarbejdet.

Afrika var en missionsmark

Vi har i Danmark været vant til, at det var os, der skulle drive mission på missionsmarken. Vi skulle først og fremmest bringe evangeliet til bl.a. afrikanerne samt yde en diakonal indsats blandt den fattige befolkning. At de kristne i missionslandene skulle kunne give os noget, har vi ikke tænkt så meget på.

Der er dog ingen tvivl om, at fx LM er blevet påvirket af sit engagement i ydre missionsarbejdet. Samtidig med at vi har påvirket de nye kirker i missionslandene, er der også gået en påvirkning tilbage til os, men den har vi nok ikke været så opmærksomme på og måske heller ikke påskønnet i tilstrækkelig grad. Vi har væ-

ret dem, der skulle bringe, og vi havde ikke brug for at modtage. Sådan kan det siges lidt unuanceret og firkantet.

Danmark er en missionsmark

Det er dog på tide, at vi forlader det gamle verdensbillede. I Afrika er der blevet grundlagt mange kirker og menigheder, der vokser hurtigt, besidder stor åndelig kraft og er ivrige efter at bringe evangeliet videre til andre, og også drive mission i andre afrikanske lande. Hos os i Danmark er det længe siden, der har været vækkelse, der er ikke så mange brændende kristne længere, og det åndelige liv må vel siges at være stagnerende. Derfor må vi spørge, om Danmark er ved at blive en missionsmark, der har brug for hjælp udefra? Vi har dog stadig muligheder for at sende missionærer til de nye kirker bl.a. i Afrika, og vi har stadig meget at bidrage med, men vi må også erkende, at vi har brug for den inspiration som de afrikanske kristne kan bringe os. Det kræver ydmyghed at modtage hjælp fra andre, men spørgsmålet er, om vi ikke for længe har nået det punkt, hvor vi må erkende, at vi har brug for at lære af de afrikanske kristne. Vi bør derfor sætte os ned og lade dem dele den åndelige rigdom, de har, med os, og vi

har også brug for at høre, hvordan deres menighedsliv udfolder sig.

Det er kun Guds ånd, der kan skabe liv og vækst i den kristne menighed, det kan selv det bedste projekt ikke gøre. Andre kristne kan dog være med til at føre os tilbage til de åndelige kilder og minde os om, hvad der virkelig betyder noget i menigheden. Derfor synes jeg, det bliver spændende at se, hvordan projektet "kirke til kirke" kommer til at forløbe. Kulturen i Danmark og i Nigeria er forskellig og der er mange ting, der kan gå galt i projektet. Der er dog ingen tvivl om, at samarbejdet mellem de gamle kirker og de nye kirker er vejen frem både til gensidig glæde og opbyggelse, og også når det gælder at drive mission i de områder, hvor evangeliet stadig er ukendt.

CHA

Fadervor og KFS vs. fortyndet østlig åndelighed

Det opleves dybt frustrerende, når jeg den ene dag læser, at religion skal ud af det offentlige rum, så det ikke længere er i orden at bede Fadervor i danske folkeskoler. Og gymnasierne nægter Kristelig Forbund for Studerende (KFS) at holde fællesmøder

og religionstimer – og lokaler, så de kan mødes og bede sammen.

Mens det den næste dag anses for positivt, at landets daginstitutioner, skoler og fritidstilbud for børn lader sig inspirere af Østens spiritualitet og åndelighed. Og der ingen problemer er ved at være medlem af Folkekirken og samtidig tro på reinkarnation.

I udgangspunktet forlyder det, at påvirkningen fra Østen er meget målrettet og i stor stil sælges via teknologi og målrettet markedsføring. *På hverdageftermiddage og om formiddagen i weekenden dominerer de japanske film tv-fladen. Gider børnene ikke se tv, kan de dyrke yoga fitness på spillekonsollen Nintendo Wii*, står der bl.a. i Kristeligt Dagblad d. 27. maj.

Og samme sted informeres videre om yogaundervisning for børn, der udtrykker, at yogaen hjælper dem til at stresses af og gør dem gladere og stærkere. *Ja, alt det dårlige tænker man ikke længere på. Og hvis man har ondt et sted, gør det ikke lige så ondt bagefter, fortæller Karen.*

Hvad er – udover den bløde markedsføring – årsag til, at Østens åndelighed anses for et gode, mens kristendommens indflydelse skal kontrolleres?

I bakspejlet har mange kristne set, at vi

ikke har været særlig gode til at informere om, hvad kristendommen kan tilbyde vor tids samfund og mennesker, som øjensynligt spørger efter mening, ro og hjælp, når livet gør ondt. Og jeg tror, at det har været en medvirkende årsag til, at den østlige påvirkning har fået bedre vilkår.

Men samtidig er det tankevækkende, at netop de østlige religioners gudebilleder og dogmatik – i det mindste i de vestlige lande – lader sig sammensætte efter forgodtbefindende, mens kristendommen gør krav på fundamentalisme; ordet med de dårlige associationer. Men som ikke desto mindre er udtryk for, at hvis en tro skal give mening, så må den være funderet i noget uden for mennesket. Noget, man ikke bare kan skabe i sit eget billede. Noget, som måske i udgangspunktet næsten kan opleves menneskefjendsk, men som i virkeligheden er det eneste, der kan bygges noget på. Fordi det ikke er et menneske, der har lavet fundamentet.

Via kristendomskurser og Bibelmaraton har vi mulighed for at præsentere et holdbart fundament for vores medmennesker. Det er pt. den mest virkningsfulde måde, jeg har oplevet. Og måske kan det på sigt også få indflydelse på det offentlige rum.

IBL

Etik og penge – et problem?

AF CARSTEN ELMELUND PETERSEN

.....

Kristne menneskers forhold til penge har altid været omgærdet af specielle følelser og tanker. Når det bliver taget frem som tema, melder reaktionerne sig enkelte gange. Eller måske er der sket en udvikling således, at spørgsmål om penge og etik er blevet tabuiseret blandt kristne?

Inden for rammerne af denne artikel er det kun muligt at pege på en række problemer, og så til slut henviser til et bibelsk forbillede og en bibelsk norm.

Penge – et tabu?

Det er ofte nemmere at tale og skrive om etik og seksualitet, for det har en vis interesse og blufærdigheden er mindre end for 50

år siden. Når emnet er etik og penge, er der naturligvis en vis interesse for pengene, men etikken, der taler om brug og misbrug og retter kritik af uretfærdig forvaltning af økonomiske midler – nej det er en privatsag, mener mange.

Hvem får ikke associationer ved udtrykket ”den uærlige mammon” (Luk 16,9-11). Det er ganske vist ikke penge, der er roden til det onde, men specifikt kærligheden til penge er roden til meget ondt (1 Tim 6,10). Det er den overdrevne begærlighed, der kan føre mennesker på vildspor. Når det bliver til griskhed, kaldes det afgudsdyrkelse (Kol 3,5).

Blandt mennesker, der er vokset op i kristne miljøer, har der ind imellem været en del tabuer angående penge. ”Man skal ikke lade den ene hånd vide, hvad den anden gør”, hedder det mand og mand imellem. Men mange, som voksede op i hjem præget af kri-

Om at give; Inderligheden sikrer ikke mod røde tal på bundlinjen.

stendom og mission lærte som børn at spille Matador. De evner, der blev udviklet gennem det, bliver brugt senere i voksenlivet. Mange yder en glimrende indsats i erhvervslivet præget af dygtighed, også hvad angår forvaltning af penge, og ofte store penge. Men også dér handler det om at vinde, nemlig markedsandele.

Holdningen til penge

En ting er en faglig dygtig professionel holdning til penge i erhvervslivet, men hvorfor er det tabu i kristne sammenhænge at tale om etik og penge? I åndelig sammenhæng har lignelsen om enkens skærv spillet en stor rolle. Det er blevet fremstillet i utallige prædikener, at den enke, som gav af sin fattigdom, gav i det skjulte (Luk 21,1-4). Som sådan er hun blevet et forbillede for andre. Søren Kierkegaard gendigter lignelsen, således at en tyv havde stjålet småmønterne, så da hun lagde sit lille klædestykke i tempelblokken, så gav hun ingen penge (!), men hendes sindelag var, som det skulle være.¹ Det er en fantastisk prædiken om det kristne sindelag og offerviljen, der springer ud af et inderligt gudsforhold. Problemet er bare, at det ikke handler om emnet etik og penge.

Hvis man giver penge til kristent arbejde via PBS eller via netbank, så kan de, som skal forvalte de økonomiske gaver, ikke mærke inderliggørelsen. Det er størrelsen af pengebeløbet, der tæller. Inderligheden sikrer ikke mod røde tal på bundlinjen hos kristne organisationer. Ganske vist kunne Jesus mætte mange mennesker for fem brød og to fisk, men det redder heller ikke økonomien i de frikirker, der er præget af fremgangsteologien.

Den inderliggørelse og falske åndeliggørelse, der har omgærdet kristnes forhold til penge, har givet grund for manipulation eller til mistanke om samme. Men penge skal tælles for at kassen og

regnskabet skal stemme, og det skal ske i åbenhed, så ingen kan mistænkes for at tage af kassen. Tabuisering af penge og etik er ikke af det gode. Der er brug for etik i både holdning og handling i alt vedrørende penge.

Pengeproblemer i samfundet

Som almindelig borger møder man skuffelser, som burde kunne undgås. Økonomiske bagmænd stifter firmaer/selskaber og har aktiviteter med disse selskaber. Det giver økonomisk gevinst, når kunder køber de produkter, som selskabet udbyder. Det giver en gevinst, men på et tidspunkt holder selskabet op med at betale sine regninger og flytter værdierne over i et andet af bagmandens selskaber. Derefter går selskabet konkurs, og kreditorerne kan ikke få de penge, de har til gode. Selskabet kan ikke kræves til regnskab for reklamationer for de produkter, de har leveret. En del kunder føler sig snydt, kreditorerne er blevet bedraget, men bagmanden har tjent mange penge, og han driver fortsat virksomhed i et eller flere nye selskaber. Det kaldes konkursrytteri, og det foregår i det danske samfund med firmaer, der sælger computere, bygger andelsboliger osv.

Det burde ikke være tilladt bevidst at snyde kunder. Sådanne forretningsfolk burde ikke kunne drive virksomhed. Det er ikke kun i modstrid med næstekærligheden. Det er uvederhæftigt at snyde med overlæg. Men i det liberalistisk-kapitalistiske samfund er det tilladt at stjæle fra sine medmennesker, når bare det sker inden for lovgivningens rammer. Eksemplet med IT-Factory under finanskrisen i 2008 er blot toppen af isbjerget.²

Som jeg ser det, er der brug for en etisk baseret kritik af den tænkning, der råder i vort samfund. Det er nemlig ikke alt, der er etisk korrekt, blot fordi det er juridisk lovligt. I dagens Danmark er >

Carsten Elmelund Petersen; Der er brug for etik i både holdning og handling i alt vedrørende penge.

det tilladt at slå ihjel (ved provokeret abort), når det sker inden for lovgivningens rammer, og det er tilladt at benægte eksistensen af en skabende og opretholdende Gud (som Thorkild Grosbøll gjorde), når blot det sker inden for den kirkelige lovgivnings rammer.

Fejludviklingen i lutherdommen

Den rådende politiske filosofi er beskrevet af filosofen John Rawls.³ Men selv om denne politiske filosofi kaldes liberalisme, så er hele det brede politiske spekter fra Venstre, Konservative, Radikale og Socialdemokrater enige i, at der skal være så meget personlig frihed som muligt. Vestlig præget individualisme kaldes det. Det åbner rum for meget, som er i modstrid med elementær kristen etik. Men den kristne etik får ofte mundkurv på. Statsminister Stauning sagde i 1930'erne: "Hold de hellige i ro, ellers er fanden løs!" og statsminister Fogh Rasmussen sagde efter år 2000: "Religionen skal ud af det offentlige rum!"

Nogle kristne tror fejlagtigt, at den kapitalistiske liberalisme, der giver frihed til disse ting er udviklet på et kristent grundlag. Man har ofte henvist til Max Webers bog om den protestantiske etik og kapitalismens ånd. Liberalismen og kapitalismen er ganske vist vokset frem i den vestlige verden, der er præget af den reformatoriske kristendom. Men begrundelsen hviler på et svigende grundlag. Weber tager afsæt i kaldstanken hos Luther og analyserer hvordan kaldstanken og kapitalismens ide har fået virkning i forskellige retninger udsprunget af reformationen.⁴ Særligt blandt calvinske kristne har det fået gennemslag.

Weber er selv klar over, at Luther på voldsom vis afviser de tegn på kapitalisme, som han så i sin egen tid. Luthers opfattelse af etik og økonomi lader sig ikke forene med en liberalistisk-kapitalistisk opfattelse.⁵ Man kan overraskes over, hvor kraftigt

Luther tager afstand fra det han ser komme. Luther mener, at der er brug for en statsmagt, der hindrer mennesker i at snyde deres næste i økonomiske sager. Og det burde straffes langt hårdere, og i gentagelsestilfælde burde mennesker miste retten til at drive virksomhed. Den liberalistiske kapitalistiske opfattelse har et optimistisk menneskesyn, hvorimod Luther ser mennesker som skabt godt af Gud, men også som bundet af synden, og derfor har øvrigheden pligt til at holde det onde nede med magt.

Luthers tid og vor

Kaldstanken har stået stærkt i vesteuropæisk tænkning. Den indebærer en kristeligt begrundet pligtopfyldenhed. Kierkegaard fokuserer meget på inderligheden, men ser ikke bort fra kaldstanken.⁶ I dag står kaldstanken meget svagt pga. sekulariseringen.

Luther frisatte noget, der var bundet i katolicismen, men Luther ville selv vende sig mod de fejludviklinger, der senere har været i lutherdommen. Luther havde både en toregimente-lære og en lære om tre stænder; husstand (vita oeconomia), regeringsstand (vita politica) og kirkestand (vita spiritualis).⁷ Hos Luther var alle disse størrelser Guds. Det betyder, at et kristent menneske i alt, hvad det foretager sig, må spørge: Hvad er Guds vilje, det gode at gøre i denne situation. Eftertiden brugte toregimentelæren til at legitimere sekulariseringen, hvor mennesket er sin egen herre uafhængigt af Gud. I det liberalistiske samfund har det enkelte menneske selvbestemmelsesret. Denne ret betragtes som ukrænkelig. I modsætning til det må kristen etik fastholde ansvaret for både penge og medmenneske og lade spørgsmålet stå åbent: Skal jeg være min brors vogter?

Vi lever ikke i en enhedskultur, men i et pluralistisk samfund, og

Carsten Elmelund Petersen f.1956
Cand theol. 1991, Ph.D. 1995.
Lektor i systematisk teologi på DBI.

Luthers tanker om samfundet i 1500-tallet kan ikke umiddelbart overføres til vor tid. I toregimente-tænkningen findes en blivende tanke, nemlig at til trods for at andre mennesker lever verdsligt, så er man som kristen selv forpligtet til at leve åndeligt, dvs. at man henter sine forbilleder og normer fra Guds åbenbaring.⁹ Man kan som kristen forpligte sig selv på den bibelske etik, uanset om man befinder sig i en åndelig eller en verdslig sammenhæng. På det vilkår må den enkelte kristne tage ansvar for sig selv og sine nærmeste i demokratisk lighed med andre.

Bibelsk forbillede og norm

Uanset om man forvalter sin egen privatøkonomi eller er sat til at forvalte penge i kristent arbejde, eller om man ser på samfundet generelt, må man ikke miste sin kristne forankring. Den bibelske og kristne etik har noget at sige om vores forhold til penge. Zakæus havde udnyttet sin position til at berige sig på andres bekostning, uden at de kunne protestere. Omvendelsen betød, at han måtte rydde op i de pengesager, hvor han havde handlet imod sin næste: "Hvis jeg har presset penge af nogen giver jeg det firedobbelt tilbage" (Luk 19,8). En sådan adfærd gør indtryk på mennesker.

Bibelsk etik rummer ikke blot forbud mod at stjæle, men også et påbud om at gøre det gode: "Den, der stjæler, må ikke mere stjæle, men skal tværtimod slide i det og selv frembringe noget godt med sine hænder, så han har noget at give af til den, der har behov for det" (Ef 4,28). Det gør indtryk på mennesker, at nogen gør det gode, som samfundets lovgivning ikke udtrykkeligt kræver, men som alligevel er godt for mennesker i stort og småt.

- 1 Søren Kierkegaard: *Kjerlighedens Gjerninger*, København 1994 (1847), s.302-316.
- 2 Det afdækkes jævnlgt på TV fx. tirsdag d. 5. maj 2009 kl. 21.35 i programmet "Kontant" www.dr.dk/dr1/kontant
- 3 John Rawls: *Political Liberalism*, New York 1993.
- 4 Max Weber: *Den protestantiska etiken och kapitalismens anda*, Lund 1988 (1934), s.36-43.
- 5 Martin Luther: Om handel og åger, i: Martin Luther *Verker i Utvalg* ved Sigurd Hjelde, Inge Lønning og Tarald Rasmussen, Bind IV, Oslo 1981, s.59-112.
- 6 Carsten Elmelund Petersen: Kaldet til etik – Hverdagens etik ifølge Assessor Wilhelm, i: *Troen, teksten og konteksten - Festskrift til Torben Kjær*, (LogosMedia) Hillerød 2009, s.251-276.
- 7 Jørgen Stenbæk: To eller tre regimenter i den lutherske kaldsetik?, *Religionsvidenskabeligt Tidsskrift* vol. 17, 1990, s.61-85.
- 8 Carsten Elmelund Petersen: Det kristne liv på jorden, i Sverre Bøe (red.): *Teologen Carl Fr. Wisløff*, (FMH-forlaget), Oslo 2008, s.99-111.

For eller imod eutanasi

Et spørgsmål om menneskesyn

AF TORBEN RIIIS

.....

Eutanasibølgen er over os. De dage, da man endnu kunne tillade sig at betragte fænomenet som ren science fiction eller udelukkende som et hollandsk kuriosum, er for længst forbi.

I Europa har Holland fået selskab af Belgien, Schweiz og senest Luxembourg, og franskmændene skal i år drøfte en revision af deres bioetiklov, hvor det på forhånd langt fra er udelukket, at ændringerne også kommer til at berøre adgangen til eutanasi. I USA er eutanasi foreløbig lovliggjort i staterne Washington, Oregon og Montana, så alt i alt må man konstatere, at der er tale om en tendens, der ikke lader sig ignorere.

Herhjemme er der tilsyneladende fred og ingen fare. Den Almindelige Danske Lægeforening står nu som før fast på, at den

nuværende lovgivning er tilstrækkelig. Det samme gør Det Ethiske Råd, og tanken om en legalisering af eutanasi ser foreløbig heller ikke ud til at vinde gehør blandt Folketingets partier. Og alligevel – inden man læner sig tilbage i tryk forvisning om, at eutanasi næppe nogen sinde bliver et tilbud på danske sygehuse, bør man være opmærksom på en række forhold, som tyder på, at der muligvis er tale om en stakket frist.

Mediernes rolle

For det første mediernes rolle. Trods den massive afvisning af eutanasi fra det officielle Danmarks side, er det i de senere år lykkedes eutanasilhængerne at få sat spørgsmålet på mediernes dagsorden med jævne mellemrum. På denne måde har man i den danske offentlighed kunnet formidle et indtryk af, at der er et

Meningsmålinger; Der er bred folkelig opbakning til en legalisering af eutanasi.

problem, som vi bør tage stilling til – uanset fagfolks forsikringer om, at den nuværende lovgivning er tilstrækkelig til at sikre en forsvarlig behandling og pleje af terminale patienter.

Hvad dette sidste angår, oplever vi i disse år en udbredt – til dels medieskabt – bekymring for, om det danske sundhedssystem nu også er i stand til at leve op til forventningerne, og det er vand på eutanasilhængernes mølle. Den uomtvistelige succes, de har haft med deres kampagne – som jeg ikke vil tøve med at kalde en skrækkampagne – fokuserer på folks frygt for at blive udsat for en vilkårlig behandling i sundhedssystemet, for at miste deres ret til selvbestemmelse, for ikke at få tilstrækkelig smertebehandling osv. Diverse meningsmålinger har da også vist, at der er bred folkelig opbakning til en legalisering af eutanasi.

Manglende fælles overbevisning

Hertil kommer, at den nuværende restriktive lovgivning lokalt udhules af sygehuspersonale, som overskrider grænserne for dosering af smertestillende medicin, nærmere bestemt skruer op for morfindroppet for "at fremskynde processen". Den slags beretninger har vi hørt mange af i Respekt for Menneskeliv (RFM) i de senere år – bl.a. fra sygeplejersker, som har måttet søge bort fra kræftafdelinger, fordi de ikke kunne leve med en sådan praksis. Alt dette tegner et billede af en retstilstand, som dybest set ikke bygger på en fælles overbevisning om det forargelige i at aflive mennesker "efter behov", men som udelukkende består, fordi der endnu ikke har vist sig politisk presserende grunde til at ændre den. Mere konkret: Når det til dato ikke er lykkedes eutanasilhængerne at komme igennem med lovændringer, skyldes det formentlig dels en forståelig modvilje hos lægerne mod at skulle påtage sig ansvaret for at aflive deres patienter, dels at

der fra samfundets side indtil videre ikke har været økonomiske interesser involveret, som kunne tale for en lovændring. Dette kan man imidlertid forudse vil ændre sig i takt med, at de europæiske befolkninger bliver ældre og ældre. I dag er der i Europa flere ældre over 65 år end børn og unge, og det kan derfor ikke undgås, at udgifterne til behandling og pleje af ældre vil stige drastisk i de kommende år. Den nuværende retstilstand kan altså meget vel risikere at komme under pres.

Det sidste tabu

Men uanset hvad den økonomiske og befolkningsmæssige udvikling tilsiger os at gøre i fremtiden, vil der i forbindelse med en eventuel legalisering af eutanasi være tale om et moralsk valg. Og hermed er vi fremme ved den efter min mening mest tungtvejende faktor, nærmere bestemt det moderne materialistiske menneskesyn, som gør, at man i et afkristnet Danmark vil få stadigt vanskeligere ved at overbevise befolkningen om, at det ikke er rimeligt og fornuftigt, at mennesker kan blive aflivet på forlangende, i det øjeblik de føler, at tilværelsen ikke længere har "noget at byde på". I det omfang moderne danskere forstår sig selv udelukkende som forbrugere og brikker i et socialt spil, vil de have vanskeligt ved at tilskrive livet nogen som helst værdi, såfremt de ikke længere er i stand til at spille en aktiv rolle. Vi ser det i dag, når mennesker rammes af arbejdsløshed og føler, at de mister deres identitet. Identiteten går i opløsning, fordi den er bundet til en social rolle. Man føler kun, at man er noget i kraft af sit job og sin sociale position. Tilsvarende opleves det, hvis man bliver bundet til en sygeseng og da ikke mindst i den terminale fase, hvor man ikke længere har noget at se frem til.

Det er baggrunden for, at døden groft sagt er det eneste tabu, >

Torben Riis f. 1946

Cand.mag. Siden 1974 lektor ved N. Zahles Gymnasieskole. Siden 1988 redaktør af Landsbevægelsen Respekt for Menneskelivs blad "RFM nyt". Tidl. redaktør af Katolsk Orientering.

der er tilbage i de moderne vestlige samfund. Man kan spøge med den, så længe den kun optræder i ens bevidsthed som en teoretisk mulighed, men så snart man får den tæt på, opstår der pinlig tavshed. Det er en sådan fortrængningsmekanisme, der ligger til grund for udsagn som: "Jeg vil helst have en pille, hvis det kommer dertil". Man lukker øjnene for det, man ikke er i stand til at forholde sig til. Man beder om en pille, fordi man ikke vil se døden i øjnene, men bare ønsker at forsvinde, inden man når at mærke, hvad der sker.

Med andre ord, eutanasi bevægelsen lever af menneskers ønske om at fortrænge døden, og ikke mindst af angsten for smerter og lidelse, som det moderne velfærdssamfund gerne vil forsikre os imod.

Alternativet

Hvad er da alternativet til denne kollektive fortrængning, til usikkerheden og angsten? Svaret er enkelt. Det kristne håb. Visheden om, at den enkeltes liv ikke er opstået ved en tilfældighed, men er frugten af Guds skabende kærlighed. At vi, hvis vi tager imod hans indbydelse, kan binde os til ham i et livsfællesskab, som rækker ud over døden. Heri ligger vores menneskeværd, vores værdighed som personer. At vi ikke er slaver af vores biologi eller sociale arv, men at vores menneskeværd beror på vores afhængighed af Skaberen.

Men lidelsen, hvad stiller vi op med den? Den er også en del af vores menneskelige værdighed. Den østrigske psykolog Viktor E. Frankl (1905-97), som gjorde op med Freuds naturalistiske

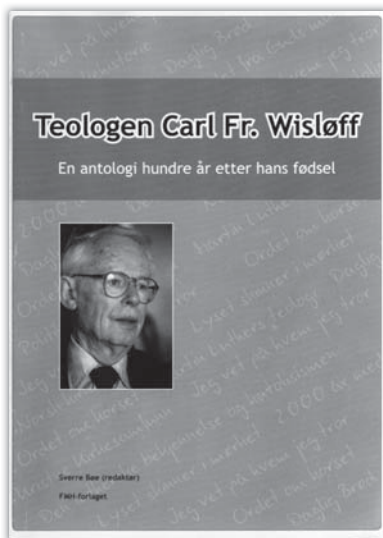
menneskesyn, har skildret sine oplevelser i en tysk kz-lejr i "Psykologi og eksistens". Her konstaterer han, at det ikke blot er det skabende og nydende liv, der har mening, og konkluderer: "Hvis livet overhovedet har en mening, må lidelsen også have en mening ... Først nøden og døden gør den menneskelige tilværelse til et hele!"

Om lidelsen har en mening, kan altså ikke adskilles fra spørgsmålet, om livet har en mening. Når vi står over for lidelsen og døden, oplever vi vores afhængighed af Gud. Det er en grundlæggende menneskelig erfaring, ikke verdensfjern spekulation. Den kristne ser livet, herunder også den del af tilværelsen, som er lidelse og afkald, som en opgave, et vilkår, man må tage på sig for at blive et helstøbt menneske. Til det menneske, som spørger "hvorforskal jeg leve?" må vi derfor formulere et svar som dette: Fordi du er uendeligt værdifuld i Guds øjne, og fordi hvert øjeblik af dit liv har betydning.

Skræmmende perspektiver

Pladsen tillader mig ikke detaljeret at komme ind på de praktiske konsekvenser af en eventuel legalisering af eutanasi, men sporene fra udlandet skræmmer. Ved at overskride denne grænse åbner man døren på vid gab for en udvikling, som ikke i det lange løb vil kunne styres og derfor vil udgøre en konstant trussel mod retssikkerheden – dybest set fordi den som sin forudsætning har et amputeret menneskesyn. Derfor er debatten for og imod eutanasi først og sidst en del af værdikampen. Og tag ikke fejl af det, den er allerede i fuld gang!

AF DAN HESSELLUND

Teologen Carl Fr. Wisløff

– En antologi hundre år etter hans fødsel
Sverre Bøe (red.)

FMH-forlaget, Fjellhaug Misjonshøgskole
2008.

269 sider, kr. 315,-

”Brug altid de ledige halve timer, sagde far, og gjorde det” (s.233). Det afdækker måske noget af hemmeligheten bag den store mængde af artikler og bøger samt bibelundervisning og forkyndelse, som Carl Fr. Wisløff har udarbejdet.

Bogen består af 16 forskellige artikler skrevet af forskellige forfattere. Det har givet en del uundgåelige gentagelser, som kan virke trættende. Nogle gange træder forfatternes personlige holdninger så meget frem, så man tænker: Ville Carl Fr. Wisløff kunne kende sig igen i denne beskrivelse?

De forskellige forfattere har dog den fordel, at bogen kan nå en bredere skare af læsere, både læg som lærd. Man vil sagtens kunne vælge en eller flere artikler ud og springe andre over.

Nogle af de emner der tages op er blandt andet:

- Carl Fr. Wisløffs bibelsyn
- ”Et særdeles herlig lys”: Lov og evangelium hos Carl Fr. Wisløff
- Carl Fr. Wisløffs syn på det kirkelige embedet
- Carl Fr. Wisløff og den økumeniske

utfordringen

- Det kristne liv på jorden
- Carl Fr. Wisløff som Luther-forsker og Luther-formidler
- Hva er aktuell forkynnelse?
- Carl Fr. Wisløffs forståelse og bruk av tekster fra Det gamle testamente
- Lekfolketts vern har vært en nøyaktig bibeloversettelse

Forståelsen av lov og evangelium må vi til stadighet arbeide med. For ”dersom man ikke skiller mellom lov og evangelium, da er faren legalisme eller loviskhet” (s.51). Det er ikke bare teori, der skal pudsas af. Det er et uttrykk for Guds dobbelte gerning i menneskers liv gjennom Ordet. ”Det vesentlige er at forholdet mellom loven og evangeliet er tosidig, de hører sammen og må stilles sammen, samtidig som det må skjelnes mellom dem, så hver får komme til orde på sitt eget vis. Disse to anliggende – å holde sammen og å skjelne – må igjen stilles sammen uten å spilles ut mot hverandre ... Evangeliet kan verken være eller virke uten loven. De trenger hverandre og utfyller hverandre” (s.50).

I Wisløffs undervisning møder man gang på gang synet for de åndelig livslove i >

Guds rige, som ofte kolliderer med vores umiddelbare tankegang og fornuftslutninger. Det møder man fx i relation til forkyndertjenesten: "Predikanten forkynner med basis i Ordet, og det er dermed Skriftens ord som gir predikanten autoritet. En slik avgrensning er viktig ifølge Wisløff fordi svermerne har lett for å tenke at det er den åndsfulle forkynneren som gir Ordet dets autoritet" (59).

Når det gælder forkyndelsen lægger Wisløff tyngdepunktet et andet sted sammenlignet med mange røster i dag. Han kendte også godt til snakken om at forkyndelsen skal være aktuell. Han afviser det som sådan heller ikke. Men i stedet for at lægge tyngden på diverse kommunikationsteorier, vover han at sige: "Vi vil gå en annen vei ... Vi må gå den vei som er troens egen, sier han når han avgrenser seg fra retorikken som overbegrep over forkynnelsen. Vi må uten omvei vende oss til Guds ord i den hellige Skrift!" Når han gør det, "finder han at de grunnleggende problemstillingene hva angår aktualitet og relevans ligger på et annet plan" (s.148).

Det er naturligt at bogen bruger en hel artikel på projektet med oversættelsen

af Bibelen, som udkom i 1988. Et projekt Wisløff gennemførte i samarbejde med to andre. Her får man et lille indblik i de norske oversættelser og den debat, der er gået forud, samt hvilke principper der må ligge til grund for en bibeloversættelse. Her er Wisløffs synspunkt også tankevækkende ind i en dansk kontekst med nye friere oversættelser: "Lekfolkets vern har vært en nøyaktig bibeloversettelse" (s.190).

Det har været oplysende – og til tider interessant – læsning, når det gælder norsk kirkehistorie, men jeg ville nok hellere have læst 260 sider af Carl Fr. Wisløff selv. Når det er sagt, må jeg dog sige, at bogen kan være meget oplysende for dem, som gerne vil blive klogere på, hvem den mand var og hvad han stod for. Den kan også være lærerig for ledere med forkynderansvar. I mødet med "kirkehistorien" bliver man udfordret på aktuelle diskussioner og debatter.

Ved gennemlæsningen har jeg flere gange spurgt mig selv: Hvordan kan det være, at vi i dag bliver så hurtigt færdige med disse spørgsmål, som er så fundamentale og i stedet for iler til langt mere perifere emner? – Et af svarene blev for min egen del:

Vend tilbage til disse ting, for de er værd at kæmpe for!

Carl Fr. Wisløff udnyttede tiden indtil det sidste. Da han på sine gamle dage kom hjem efter en møderejse i Nord-Norge, blev han kort efter ankomsten spurgt om at holde et møde, hvortil han nølende svarede: "Man er jo ikke 80 længere!" (s.228).

AF SVEN H. MADSEN

Medarbejder eller modarbejder

– religion i moderne arbejdsliv

Joel Haviv (red.)

Forlaget Klim 2007

314 sider, kr. 299,-

Lad mig slå det fast med det samme. Denne bog bliver sikkert ikke en bestseller blandt Budskabets læsere. Dertil er den simpelthen for teoretisk og akademisk. Men samtidig indeholder bogen en række spændende bidrag til en forståelse af, hvordan religion bestemt ikke fylder mindre og mindre i vores samfund, men tværtimod indgår i mange af de ledelsesteorier og tænkninger, der er blevet en naturlig del af det moderne arbejdsliv. Bogen slår nemlig fast, at religion ikke kun er noget der forekommer i ”de særlige sociale fællesskaber, vi kalder ’religioner,’” og at ”religioner ikke er de eneste tænkelige rammer for religiøs udfoldelse”. Og bogen giver derefter gennem bidrag fra 14 forfattere en række bud på, hvor religion eller religiøsitet skinner igennem i arbejdslivet. Og det er bestemt ikke uinteressant læsning. Jeg fik selv flere store ”aha-oplevelser” undervejs.

De fleste kristne vil nok være umiddelbart skeptiske, hvis man arbejder med healing, meditation, selvrealisering eller astrologi på arbejdspladsen. Og selv om NLP en periode var meget populært, har vi også lært at se det som udtryk for en bestemt form for tænkning, der har et religiøst udgangs-

punkt. Men hvor mange af os vil være skeptisk overfor fælles visioner, medarbejderudviklingssamtaler, coaching, den lærende organisation m.v.? Bogens postulat er, at rigtigt mange af disse helt normale ingredienser i arbejdslivet er udtryk for en religiøs tænkning og et forsøg på at skabe ”social kontrol” over mennesket.

De forskellige forfattere har hver deres variant af en definition på religion. En af definitionerne siger således: ”Religion og religiøsitet kan ses som enhver reference til transempiriske magter og væsener, som tænkes at styre og fremme en idealfortolkning af tilværelsen og en idealpraksis, og som tillægges afgørende indflydelse på menneskers liv og verden” (s.13). Denne definition betyder, at der naturligvis er tale om religion, hvis man henviser til guder eller andre verdener. Men det er også religion, hvis man referer til ”indre uudnyttede ressourcer” i mennesker, hvilket rigtigt mange moderne kurser gør. Derved bliver religion eller religiøsitet meget omfattende i ledelsestænkningen.

Problemet er, at det kan være vanskeligt at skelne mellem religiøst inspirerede aktiviteter, kurser m.v. – og så traditionel >

erhvervspsykologi. "Konsulenter, der arbejder med personlig udvikling i arbejdslivet, lader sig ofte inspirere af forskellige retninger og kombinerer ofte metoder fra forskellige retninger, såvel psykologiske som religiøse. De konsulenter, der benytter sig af spirituelle metoder, præsenterer ikke nødvendigvis deres metoder som spirituelle" (s.61). Videre hedder det: "... såvel personlighedsudviklende kurser som stresshåndteringskurser kan beskrives som psykoreligiøs praksis ..." (s.62). Her har forfatterne en væsentlig pointe. Det er let at tage konkrete elementer ud af en række forskellige teorikomplekser og arbejde dem sammen på en ny måde. Men glemmer man dermed, at der oprindeligt lå en bestemt tænkning eller et bestemt menneskesyn bag? Og hvad gør det ved os som mennesker, hvis vi udsættes for udviklingsprojekter i virksomheden, som netop spiller på denne udvikling af "selvet"?

Hvordan skal man forholde sig til bogens budskaber om, at religion fylder mere og mere i arbejdslivet? Skal vi sige "nej tak" til at deltage i værdiseminarer, visionsformuleringer, medarbejdsudviklingssamtaler og meget andet. Nej, det mener jeg ikke,

vi skal. Efter læsning af bogen sidder jeg nemlig tilbage med følelsen af, at man kan se religion overalt, hvis man ønsker det. Og da bogens forfattere er forskere, der arbejder med religion og religiøsitet, vil de også kunne tolke det ind i næsten alt, der foregår. Men vi skal være bevidste om, at der er værdier bag alt. Enten kristne værdier – eller andre former for værdier. Og ikke alle disse værdier er af det gode. Der er efter min vurdering mange positive ting i "den lærende organisation", i muligheden for at få coaching m.v., men vi skal hele tiden være på vagt overfor, om det, vi tilbydes – eller pådannes – på vores arbejdsplads stemmer med den kristne grundholdning, eller om det er udtryk for en tænkning, der sætter "selvet" ind som guddommeligt. Indrømmet: Det er ikke altid enkelt.

Samtidig har jeg nok også en lidt pragmatisk tilgang til nogle af de "religiøse" elementer, som bogen beskriver. Det kan da godt ske, at medarbejdsudviklingssamtalen kan bruges som en social kontrol. Og det kan da godt ske, at coaching kan fortolkes som udvikling af "selvet" som en guddom. Men det betyder jo ikke, at jeg som leder ikke kan have rigtig god gavn af

at deltage i/afholde medarbejderudviklingssamtaler eller få coaching/sparring af en anden på noget af det, der kan være svært i min hverdag.

Derfor vil min anbefaling på baggrund af læsning af bogen være, at vi skal bruge de redskaber m.v., der giver mening i lyset af det kristne menneskesyn – også selvom en række forskere kan tolke det som eksempler på religiøsitet. Og samtidig skal vi turde sige nej til de ting, som åbenlyst strider mod den kristne grundholdning – selvom det kan være svært at gå imod strømmen på ens arbejdsplads. Som bogen ganske rigtigt siger: "De liberale demokratiers princip om trosfrihed kan eksempelvis siges at være truet i moderne organisationer, hvor man bekender sig til bestemte psykologiske-religiøse trosforestillinger. Hvad hvis man ikke tror på, at mennesket har et indre selv, der kan udvikles? Hvad hvis man ikke ønsker at anskue sig selv som et udviklingspotentiale? Hvad hvis man ikke køber socialkonstruktivismen og Appreciative Inquiry, når den dyrt købte konsulent rykker ud? Som tidligere i historien kræver det også i dag mod at være kætter" (s.105).

Udgiver

Luthersk Mission
Industrivænget 40
3400 Hillerød
Bladnr. 47700

Returneres ved varig adresseændring

lm

LUTHERSK MISSION

budskabet